

MELANCHTON

ČASOPIS ZDRUŽENIA EVANJELICKÝCH DUCHOVNÝCH

1 / 2022

ISSN 2644-4283

obsah

- 03 Ján Hroboň: **Počuť Boží hlas a prinášať posolstvo od Boha bez ohľadu na podmienky**
- 05 Pavol Országh Hviezdoslav: **Krvavé sonety** (úryvky)
- 07 Štefan Gabčan: **Spoločenstvo duchovných Rimavského seniorátu**
- 10 Martin Rázus: **Modlitba dieťaťa** (zo zbierky: To je vojna)
- 11 Martin Šefranko: **Pomocník Duch Svätý**
- 14 Martin Vargovčák: **Martin Luther a jeho chorál „Hrad prepevný je Pán Boh náš“**
- 18 Mojmír Zúrik: **Sedem Ježišových slov na kríži**
- 25 Milan Rúfus: **Posledná večera**
- 26 **TIPY NA ČÍTANIE**
- 31 **Náboženské vyznanie na Slovensku podľa sčítania v r. 1950 – 2021**
- 33 Eva Oslíková: **Konferencia evanjelických teologičiek**
- 39 Sarah Hinlicky Wilson: **Autorita žien v cirkvi**
- 43 Johanna Uljas-Lutz: **Úloha a identita farárok**
- 45 Valéria Terézia Dančiaková: **Máme právo na ženský aspekt v zákone?**
- 48 Barbara Eisenhardt: **Konvent evanjelických teologičiek**

Impressum

Melanchton – spravodaj Združenia evanjelických duchovných ECAV na Slovensku

Vychádza: nepravidelne pre vnútornú potrebu ZED

Redakčná rada: Libor Bednár, Branislav Kováč, Eva Oslíková, Martin Riecky, Martin Šefranko – zodpovedný redaktor

Adresa redakcie: Martin Šefranko, Legionárska 6, 811 07 Bratislava, e-mail: sefrankom@gmail.com

Grafická úprava: Jan Oslík

ISSN 2644-4283

Mgr. Ján Hroboň
biskup Západného dištriktu ECAV na Slovensku

POČUŤ BOŽÍ HLAS A PRINÁŠAŤ POSOLSTVO OD BOHA BEZ OHĽADU NA PODMIENKY

Židom 3, 7 – 8a

„Preto, ako Duch Svätý hovorí: Dnes, ak počujete Jeho hlas, nezatvrdzujte si srdcia.“

Prvoradou úlohou a poslaním nás duchovných je počuť Boží hlas a prinášať posolstvo od Boha slovom aj skutkom ľuďom, ktorých nám Pán Boh dal. A to bez ohľadu na dobu, situáciu a podmienky. Práve ťažká doba, v súčasnosti dá sa povedať až kritická, preveruje naše kresťanstvo najzreteľnejšie.

Dúfame, že čo sa týka pandémie, máme to najhoršie už za sebou.

Tí, čo začuli Boží hlas, boli pohnutí k solidarite, pomoci, obetavosti. Nezneužili situáciu na to, aby si proste dali voľno. Napriek obmedzeniam, využili všetky možnosti, aby niesli evanjelium ďalej, slovom aj skutkom – aby aj napriek ohrozeniam, zostávali obrátení tvárou k Hospodinovi a bolo počuť ich hlas. Tak ako Daniel, keď sa dozvedel o úkladoch zradných satrapov a zákone, ktorý priamo ohrozoval jeho život, spravil to, čo vždy – trikrát denne, ráno na obed a večer, išiel do svojej izby, kľakol si k otvorenému oknu obrátenému k Jeruzalemu a modlil sa. Nepotreboval nič meniť. Aj napriek ohrozeniu života si išiel svoje. Za tie roky v cudzine, v nebezpečenstvách a ohrozeniach poznal, že dôverovať Hospodinovi je to najviac a to najlepšie, čo môže spraviť. A Boh ho zachránil, aj pred levmi.

Vidno to aj pri nás, duchovných a našich zboroch, že tam, kde neustali, kde hľadali možnosti a spôsoby ako ísť ďalej, kde si držali svoje napriek krízovej situácii, to vidno aj teraz. Nemusia sa prebúdzvať akoby zo zimného spánku a lamentovať nad škodami, ale idú s radosťou ďalej.

Naopak, tí, čo zaspali, alebo sa uzavreli do seba, prestali načúvať Božiemu hlasu, tak sa len s ťažkosťami zviechajú, počuť veľa sťažností, kritiky aj zllorečenia.

Áno, pandémia priniesla nové, až nečakané rozdelenia. Vidíme, že ani krízové situácie nás nemusia pohnúť k lepšiemu. Naopak, môžu ešte urýchliť a zintenzívniť všetko to zlé, čo je v nás.

Ktovie, či práve preto sme sa neocitli v ešte kritickejšej a horšej situácii vojnového konfliktu. Tak, ako s bolesťou v srdci volá žalmista: „Nezatvrdzte si srdce ako v Meribe ako na púšti v deň Massy, kde ma pokúšali vaši otcovia, skúšali ma, hoci videli môj skutok. Štyridsať rokov ošklivilo sa mi toto pokolenie; Riekol som: Je to ľud bludného srdca a nechce poznať moje cesty; takže som im v hneve prisahal: Nevojdú do môjho odpočinku.“ (Ž 95, 8 – 11)

V krízovej situácii zlyhali a prišla kritická. Neovládli ani tú a nevošli do Božieho odpočinku.

Počuť Boží hlas v dnešnej situácii znamená jasne sa postaviť proti akémukoľvek násiliu a vojne. Ale iba slová nestačia. Oveľa zreteľnejšie ako inokedy nám znie Ježišove posolstvo: „Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili.“ (Mt 25, 40) A v tejto súvislosti: „Lebo hladný som bol, a dali ste mi jesť; bol som smädný, a dali ste mi piť; prišiel som ako cudzinec, a prijali ste ma; bol som nahý, a zaodeli ste ma; bol som nemocný, a navštívili ste ma; bol som vo väzení, a prišli ste ku mne.“ (Mt 25, 35 – 36) V ranách druhých sa dotýkame Kristových rán. Prístup k nim je najzreteľnejším prejavom nášho kresťanstva, nášho vzťahu ku Kristovi. A možno budeme musieť prejaviť aj ešte jasnejší vyznávačský postoj, ktorý nás bude stáť oveľa viac. Nezatvrdzujeme si srdcia!

Teraz sme konfrontovaní s takou hrôzou a bolesťou, popri ktorej sa naše konflikty a problémy, ktoré v cirkvi máme, javia úplne malicherné. Možno je to dobrý dôvod na to, aby sme sa na ne pozreli z inej perspektívy a videli aj jasnejšie riešenia. Iná cesta ako cesta pokánia však neexistuje. Dokážeme ešte ako cirkev predstúpiť pred Boha v pokání? Dokážeme sa k pokániu odhodlať ako jednotlivci, skupinky, zbory...cirkev? Vlna solidarity a pomoci, ktorá sa zdvihla, ukazuje veľa dobrého v nás. Dobro sa tiež dokáže mobilizovať! Ale je to vlna a vlna bude mať svoj odliv. Potom zrejme opäť začnú ožívať tie pichliače, konflikty, rozdelenie. Žiaľ, taká je realita. Ale nemusí byť. „Kto vytrvá až do konca, bude spasený.“ (Mt, 24, 13)

Áno. Písmo veľmi reálne hovorí o tom, že prídu časy ešte väčšieho rozdelenia, že sa ľudia budú nenávidieť, udávať vraždiť viac, ako kedykoľvek predtým. Hovorí o znameniach na nebi aj na zemi, o smrti, vojne, hlade, more. O tom, že ochladne láska mnohých, o tom, že mnohí sa pohoršia a stratia vieru. Zároveň však Pán Ježiš vyzýva: „Keď sa všetko toto bude diať, vzpriamte sa a pozdvihnite hlavy, lebo sa približuje vaše vykúpenie.“ (Lk 21, 28)

Teda je tu niekto, pre koho toto všetko nie je katastrofou, ale dôvodom na to, aby sa vzpriamil a očakával na záchranu. A kto iný by to mal byť, keď nie Kristovi nasledovníci?! Dokážeme ešte ako cirkev skloniť hlavu v pokání, a potom ju vzpriamiť, aby sme s pevnou vierou upierali náš pohľad k Spasiteľovi?

Možno práve k tomuto nás môžu pohnúť dramatické udalosti dneška a dať nám ešte príležitosť.

Na záver chcem poďakovať všetkým tým, ktorí počujú Boží hlas a neuzatvárajú si srdcia. Pomoc ľuďom v núdzi nie sú preteky ani sebaaprezentácia. Neposudzujeme a neporovnávajme sa sa v zmysle kto-čo spravil. Každý nech pomáha, ako môže a má možnosti. Rovnako vzácna je každá pomoc. Buďme v nej vytrvalí, lebo aj pre nás budú dopady vojny ťažké. Ešte nás zrejme čakajú chvíle, ktoré oveľa viac preveria našu schopnosť pomáhať a byť solidárni. Ukážme aj v tomto vytrvalosť, obetavosť a trpezlivosť. A nezabúdajme na vytrvalé a horlivé modlitby. Neklesajme a neupadávejme na mysl. Lebo nie cisár, ale Kristus je Pán! A v Jeho mene sa raz skloní každé koleno tých, čo sú aj na nebi aj na zemi aj pod zemou a každý jazyk na slávu Boha Otca bude vyznávať, že Ježiš Kristus je Pán. (Filip 2, 10)

Pavol Országh Hviezdoslav
(*2. 2. 1849 - †8. 11. 1921)

Krvavé sonety

(úryvky)

A národ oboril sa na národ
s úmyslom vraždy, s besom skaziteľa.
Kreš spráskal pušiek, zahrmeli delá:
zem stene, piští vzduch, rvú vlny vôd,

kde bleskom kmitla hrozná Astarot.
A jak v žne postáť zbožia líha zrelá
pod kosou, radom váľajú sa telá;
v cveng šabieľ šplachce čerstvej krvi
brod...

Tak vo víchrici totej ukrutenstva,
nímž ani tiger dravšie nezúri,
zapadá nie zvlek: výkvet človečenstva,
života radosť smrtnej do chmúry,
v prach purpur všeľudského
dôstojenstva,
v sutiny jasný palác kultúry!...

*

Ó, ľudstvo! ľudstvo! Tak si vzdialené
nebolo nikdy od príkazu Krista:
Blížneho miluj ako seba, sčista
a bez výhrady splna, iskrenne.

Nač bolo jeho spásne učenie,
stvrdené smrťou, pravda, cesta istá:
keď bratu brat zmar stonásobne chystá,
preň zažíha hoc pekla plamene?

Čo mrav tvoj stojí, plň vied, umien perá,
keď vášňam sa dáš zaslepiť a viesť,
i pášeš potom ako divé zviera?
A čo si veniec pripravíš hen z hviezd,
neujdeš poroku, že dnes i včera
si v zlovesť spotvorilo blahovesť!

*

Kresťanstvo tvoje — lož je, faloš, mam!
Mlč o pohanoch! zle sa vyhováraš:
čo Tatár, Vandal raz, Hun, hľa! to
stváraš,
sa v majstra vyučiac ich remeslám.

K oltárom lezieš, utieknuť sa v chrám;
však modlu na srdci, v jej službe háraš:
hej, o pokore, bázni leda táraš,
si ošemetník pred Bohom i tam!

Že vyslanec si svetla? Za misie!
prírody deťom odurmaniť um
a s vierou vposled opantať im šije —
Oj, dovidia včuľ na grunt tvojich dúm,
ich cvične núkaš začrieť do biblie:
krvavé vážiť — evanjelium!...

★

Vysvetlivky:

Astarot — Aštarta, staroveká bohyňa (modla), uctievaná aj obetovaním ľudí
zvlek — odpadok, nepodarok
neujdeš poroku — neujdeš kliatbe
odurmaniť — obrať kohosi o niečo

Ó, vráť sa skoro, mieru milený!
zavítaj s ratoľstou olivovou
a buď nám zdravím, veselím i chôvou,
v snažení ostňom, kovom v rameni!

Zášť — fakľu sváru — medzi plemený
zdus! Nedaj stretať sa viac s mladou
vdovou,
sirôtky, s rodičmi, čo nad synovou
oporou v hrobe kvília zlomení.

Sceľ jazvy; úštrby zhlad' zisk tvoj zlatý...
Pod svoje nás zajm', húfy vodcovstvo,
veď k cieľom, plným dobrých
predsavzatí:
to bude triumf! zo zdôb radosť, ó!
za zdatnosť v borbe — práce na postati...
Ó, príd', ty bratstva, lásky kráľovstvo!

Krvavé sonety (dostupné na: https://zlatyfond.sme.sk/dielo/112/Orszagh-Hviezdoslav_Krvave-sonety/1)
z obdobia začiatku 1. svetovej vojny sú Hviezdoslavovým výkrikom proti vojnovému besneniu.
V 28. sonete Hviezdoslav poukazuje na omyl veľkého ruského básnika Puškina, ktorý sa obával, že ak menšie slovanské národy nesplynú s Ruskom, Slovania nebudú mať nádej na prežitie. Hviezdoslavova predstava slovanstva i sveta je iná. Tkvie v tom, že žiadny národ neutláča iný, ale svojbytné sa rozvíja v pokojnom vzťahu k ostatným národom, veľkým či malým.
Hoci Hviezdoslavovi na Slavianstve záleží a modlí sa zaň, nerobí si ilúzie o jeho mierumilovnosti. Vie, že aj ono veľa hrešilo.
Podľa: <https://www.postoj.sk/38628/prvy-basnik-proti-vojne>

Mgr. Štefan Gabčan

predseda Združenia ev. duchovných Rimavského seniorátu

PREDSTAVUJEME **SPOLOČENSTVO DUCHOVNÝCH RIMAVSKÉHO SENIORÁTU**

Rimavský seniorát je najvýchodnejším seniorátom Západného dištriktu a zároveň najmenším seniorátom ECAV na Slovensku. Nie je to však počtom cirkevných zborov, ktorých je po zlúčení niektorých CZ osemnásť, ale počtom jeho členov, ktorých počítame 5359. Najmenší zbor Kraskovo má iba 30 členov a najväčší zbor Klenovec počíta 1174 členov.

Nové hranice seniorátu boli vytvorené v roku 1953. Dovtedy najvýchodnejšie zbory boli súčasťou Gemerského seniorátu. Zo severu susedíme so Zvolenským, zo západu s Novohradským a z východnej strany s Gemerským seniorátom. Najstaršie cirkevné zbory tu vznikli krátko po Lutherovej reformácii v prvej polovici 16. storočia.

Sídlo seniorského úradu je momentálne v Rimavskej Sobote, no geograficky územie seniorátu zasahuje do Banskobystrického i Košického kraja, a celkovo do šiestich okresov. Rimavská Sobota, Revúca, Rožňava, Poltár, Lučenec a Detva.

Štyri mestské a štrnásť dedinských CZ v súčasnosti zaopatruje desať duchovných. Spolu tu pôsobí šesť mužov, štyri ženy. Traja duchovní sú na dôchodku a tiež tu pôsobia dve sestry spirituálky. Jedna z nich pôsobí na Evanjelickej ZŠ Zlatice Oravcovej v Rimavskej Sobote a druhá na Evanjelickom bilingválnom gymnáziu v Tisovci. Osem CZ, čo tvorí necelú polovicu seniorátu, je administrovaných a niektoré, žiaľ, už niekoľko desaťročí.

Hoci je Rimavský seniorát počtom svojich členov najmenší, neznamená to, že duchovne nežije. Na pôde seniorátu je rozvinutá práca s deťmi, dorastom i mládežou. Fungujú tu zborové spevokoly, spoločenstvo žien, ale i aktívna misia medzi Rómami, nakoľko v niektorých CZ máme aj evanjelické rómske rodiny s konfirmovanými členmi.

Veľká núdza je o kantorov, preto si ich navzájom veľmi často požičiavame, ale tiež je núdza aj o spolupracovníkov, a preto väčšina práce je výhradne na konkrétnom duchovnom v zbore. Ak si aj vychováme spolupracovníkov pre besiedku alebo mládež, často sa stáva, že po skončení štúdia na strednej alebo vysokej škole sa už domov nevrátia, nakoľko doma nemajú uplatnenie a zostanú v niektorom väčšom meste, kde si založia aj rodinu.

Mnohé z kostolov sú národnými kultúrnymi pamiatkami (NKP), preto vynakladáme nemalé úsilie na predkladanie projektov cez MK SR, ktoré sú vďaka Pánu Bohu zväčša podporené, hoci nikdy nie v plnej výške. No predsa nám to veľmi pomáha pri oprave budov a celkovej starostlivosti o NKP. Taktiež podávame projekty cez VÚC, MF SR, Mikroregióny, prípadne cez Partnerhilfe. Všetky projekty bez nároku na akúkoľvek odmenu

vypracovávajú duchovní a jeden projekt má aj s povinnými prílohami aj 60 strán.

Duchovní RIS sa stretávajú na SPK zväčša 2. stredu v mesiaci, a to vždy v inom CZ. Minimálne dvakrát do roka spolu pristupujeme aj k Večeri Pánovej. Výnimkou je len toto obdobie, ktoré prežívame za posledné dva roky, počas ktorého sme sa na SPK stretávali len online prostredníctvom aplikácie zoom.

Za normálnych okolností pol hodinu pred SPK je modlitebná chvíľa, ktorú má na starosti duchovný toho zboru, na pôde ktorého sa stretávame. Samotná SPK začína o deviatej hodine s nasledovným programom. Privítanie, duchovné zamyslenie a modlitba sestry seniorky. Blahoželanie jubilantom od poslednej SPK, prednáška spravidla na ľubovoľnú tému, prípadne prednáška pozvaného hosta a diskusia k prednáške. Potom nasledujú aktuálne informácie sestry seniorky, prípadne školskej dekanky, predsedu ZED a tiež informácie predsedu VMV. Oznamy a pozvania zo zborov, prípadne iné voľné témy, poďakovanie, modlitba a spoločný obed.

Do konca roku 2018 sme sa každý utorok stretávali aj na spoločných dobrovoľných modlitbách u niekoho z nás. Túžili sme sa stretnúť aj inokedy, nie len na pravidelných mesačných poradách. Postupne sme preberali určitú biblickú knihu, domáci mal zamyslenie, porozprávali sme sa o tom, čím aktuálne žijeme, čo nás najbližší týždeň čaká a z týchto rozhovorov následne vzišli aj námety na modlitby. Niekedy sme dochádzali na modlitby aj 50 km, no boli to úžasné chvíle.

Modlitba je totiž ako brúsenie kopy. Brúsením sa práca nepredlžuje, ale uľahčuje. Podobne je to aj s modlitbou. Aj duchovní sa potrebujú pravidelne modliť a mať aj neformálne spoločenstvo medzi sebou. Verím, že po skončení Covid-u 19 sa toto pravidelné modlitebné stretávanie vráti do starých koľají. Zároveň chcem vyzvať duchovných aj v iných seniorátoch, aby nad niečím takým popremýšľali. Stojí to naozaj zato.

Za osemnásť rokov v službe som nevidel, že by jeden druhému závidel. Na Rimave si totiž niet čo závidieť. Peňazí v pokladniciach je málo, no práce, rôznych opráv a investícií je veľa. Všetky zbory bez výnimky vďaka potrebe finančne náročných opráv mnohých budov zápasia s existenčnými problémami. Okresy Rimavská Sobota, Revúca a Poltár dlhodobo zápasia s nedostatkom pracovných príležitostí. Mnohí obyvatelia tohto kraja odchádzajú za prácou do zahraničia a v zboroch reálne nežijú alebo sú dlhodobo nezamestnaní a žijú na hranici chudoby. To sa odzrkadľuje aj na príjmoch v jednotlivých CZ. Na oférach i milodaroch.

Podobne aj duchovní žijú väčšinou len zo svojho platu. Nie je výnimkou, že pri krste, pohrebe, sobáši alebo pri výročí duchovný, na rozdiel od iných seniorátov, nedostane ani euro, čo nám mnohí neveria. Alebo sa duchovní spolupodieľajú na financovaní režijných nákladov CZ, výletov alebo pomôcok pre deti a mládež.

Na druhej strane je to úžasné, keď vidíme radosť v detských očiach, že môžu ísť tiež na výlet. Pretože ich rodičia by im na to peniaze nedali. A niekedy zase príde aj taká pomoc, ktorú sme nečakali ani v tom najkrajšom sne.

Hoci je naša služba na Rimave naozaj ťažká, s vďakou za Božiu pomoc, silu a Božie požehnanie spolu so žalmistom vyznávame: „Nie nám, Hospodine, nie nám, ale Tvojmu menu patrí česť pre Tvoje milosrdenstvo a pre Tvoju vernosť!“ (Žalm 115, 1)

Milí bratia a milé sestry, prosme spoločne o Božiu pomoc, silu i o hojné Božie požehnanie. Nech Pán Boh požehná každé dobré snaženie Vaše i to naše.

Martin Rázus

(*18. 10. 1888 - †8. 8. 1937)

Modlitba dieťaťa

(zo zbierky: To je vojna)

Milý Otče z neba!

prosím ponížene,

pozri – mama zase obrátená k stene

plače! Ja viem prečo, vieš to aj Ty iste,

že nám otec musel kamsi na bojište,

bez neho nám smutno – ani na pohrabe...

preto prosím pekne ja, ja, dieťa slabé,

vráť nám ho, vráť, aby mama nežialila!

Pohroz! predsa veľká – veľká Tvoja sila,

mama vraví, keď chceš – skrotíš každú šiju,

a ver' mrzko i len, keď sa chlapci bijú!

povedz to tým veľkým, musí prestať zvada,

otca pustia domov, mama bude rada,

a ja ešte ako! Dám mu i čo nemám,

veru si ho nikdy – nikdy nenahnevám;

Teba ale za to chváliť neprestanem...

sprav to, sprav, a daj nám dobrú nôcku! amen.

Mgr. Martin Šefranko

zborový farár v cirkevnom zbore Bratislava Legionárska

POMOCNÍK DUCH SVÄTÝ

POMOCNÍK DUCH SVÄTÝ

Duch pokoja a pravdy,
buď vždy s nami
v dňoch nádeje
i v neústupných tmách.
Buď vo vesmíre
i tu, pod hviezdami,
a zažehn všetku beznádej
a strach.

Odním moc lesku,
ktorý iba mámi,
na každé slovo čakaj na perách.
Duch pokoja a pravdy,
buď vždy s nami
v dňoch nádeje
i v neústupných tmách,
Amen.

Michal Chuda, verše zo zbierky:
Tiché svetlo
vydal Slovenský spisovateľ
Bratislava 1987

(Pán Ježiš povedal): „A ja budem prosiť Otca, a dá vám iného Radcu, aby bol s vami až naveky.“ (Ján 14, 16)

„Keď to počuli (Petrovu reč), bodlo ich to v srdci, a povedali Petrovi a ostatným apoštolom: Čo robiť, mužovia, bratia? I odpovedal im Peter: Kajajte sa! A nech sa každý z vás dá pokrstiť v meno Ježiša Krista na odpustenie hriechov. A prijmete dar Ducha Svätého. Lebo iste vám platí to zaslúbenie, aj vašim deťom a všetkým, ktorí sú d'aleko, ktorýchkoľvek povolá Pán, náš Boh.“ (Skutky apoštolov 2, 37 – 39)

Na úvod dovoľte dve skúsenosti z hodín náboženstva.

Prvá: Vyučujúci deťom hovoril o Duchu. Ich reakciou bola otázka: „A na ktorom hrade ten duch býva?“

Druhá skúsenosť: Deti dostali pracovný list s úlohou, aby na jeho prvú stranu do rámčeka nakreslili ducha. Keď to urobili, mali list obrátiť. Tam sa dočítali: „Nech už si nakreslil čokoľvek, Duch Svätý to nie je.“

Naozaj: Ducha Svätého je ťažké definovať, predstaviť si Ho, opísať Ho. Vonkoncom nie je možné Ho ovládnuť, či využiť Ho pre svoje záujmy. Sme však schopní prosieť o Jeho prítomnosť a pôsobenie v nás i vo svete.

Môžeme tiež sledovať, že **kde Svätý Duch koná, tam sa menia veci.**

Z Biblie vieme, že pôsobením Svätého Ducha:

- sa zo zhromaždenia veriacich stala cirkev, ktorá - navdžory protivníkom i hriechom nás, ktorí do nej patríme - jestvuje už temer 2 000 rokov,
- z nesúrodej skupiny ľudí sa stalo bohoslužobné spoločenstvo zjednotené v oslave Pána Boha,
- z popísaných stránok Biblie sa stalo živé Božie slovo,
- z obyčajného chleba a vína sa stal chlieb života a kalich spásy,
- z hlúčika vystrašených Ježišových učeníkov sa stali odvážni vyznávači Krista.

Kde Svätý Duch koná, tam sa dejú veci.

V týchto dňoch si pripomíname splnenie toho, čo Pán Ježiš slúbil: „Budem prosiť Otca, a dá vám iného **Radcu**, aby bol s vami až naveky“ (J 14, 16). Pán Boh v skutku zoslal Svätého Ducha. Evanjelista Ján ho nazýva gréckym výrazom: „**paraklétos**“ (παράκλητος). Je možné ho preložiť viacerými pojmami: Radca, ale aj: Tešiteľ, Obranca, Prímluvca, Advokát, **Pomocník**. Práve na to, že **Duch Svätý je Pomocník, sa sústreďíme**.

Derek Redmond z Veľkej Británie bol skvelým atlétom. V štafete na 4x400 m získal zlato na majstrovstvách Európy (1986) i majstrovstvách sveta (1991). Na letnej olympiáde v r. 1992 v Barcelone v úvodnom rozbehu na 400 metrov Derek zabehol najrýchlejší čas. Potom presvedčivo vyhral aj svoj štvrťfinálový beh. I v semifinále výborne odštartoval, kontroloval situáciu a po 150 metroch zrýchlil, keď... keď sa mu pretrhol zadný stehenný sval. Spadol, a hoci sa pokúšal opäť rozbehnúť, nešlo to. S bolesťou v tvári iba skackal na jednej nohe. Túžil aspoň prejsť cieľom, čo sa mu na predošlej olympiáde v Soule (1988) nepodarilo, lebo vtedy ho vyradilo zranenie pri rozcvičovaní sa. Teraz sa zranil pri behu a organizátori sa snažili dostať ho preč z atletickej dráhy, keď... keď si na ňu preráža cestu veľký muž. Usporiadatelia ho nedokážu zastaviť. Mocný chlapík podopiera Dereka, ktorý plače od bolesti. Spolu prejdú zostávajúce desiatky metrov do cieľa a diváci na štadióne aj pri obrazovkách v priamom prenose vidia, že beh nie je len o víťazstvách a rekordoch. Keby sme čítali výsledkú listinu semifinálového behu na 400 m z barcelonskej olympiády, tak pri mene Derek Redmond tam stojí: beh nedokončil. My však vieme, že Derek sa za potlesku celého štadióna dostal do cieľa. Nie preto, že chcel. Bola to sila, láska povzbudenie jeho pomocníka, ktoré mu umožnili dôjsť do cieľa.

<https://olympics.com/de/video/ein-inspirierendes-finish-barcelona-1992?uxreference=seealso&uxreference=seealso>

Aj náš život je, obrazne povedané, beh. Niekedy sa nám v ňom darí lepšie, inokedy horšie a len tak skackáme. Niekedy sme zranení. Možno sa cítime sami, bezmocní, no realita je iná. Pán Ježiš Kristus nás svojou smrťou na kríži a vzkriesením zachránil a **odkedy zoslal Svätého Ducha, máme vedieť, že v žiadnom momente, v nijakej situácii – čo ako bezútešne by vyzerala – sme neboli a nie sme sami.** Aj keby sme sa tak cítili, nie sme bezmocní. Pán nám poslal Pomocníka, Radcu, Tešiteľa, Zástancu. **Duch Svätý je vzácny poklad nášho života. Pomocník.** Pomáha nám veriť a smerovať do cieľa.

Možno si doráňaný životom, sklamaný ľuďmi. Neporozumenie, choroba či tragická udalosť pretrhli puto s niekým z tvojich blízkych. No ako, napriek ťažkému zraneniu, Derek Redmond došiel s pomocníkom do cieľa, **podobne nám Svätý Duch pomáha vytrvať vo viere a kráčať smerom k cieľu.** On je „útechou strápených bytostí v mori úzkostí“ (ako spieva skupina Oboroh:

<https://www.youtube.com/watch?v=QVIGDln5Aic>).

Vyvádza nás z našich vnútorných väzení.

Pomáha nám **vidieť závažnosť našich hriechov – zlyhaní aj nášho zanedbávania konať dobro** bez vypočítavosti. Pomáha i tým, že nám dáva silu k pokániu – aby sme oľutovali svoje viny a vyznali ich Bohu.

Pomáha nám tak, že **nás naviguje k Záchrancovi, Spasiteľovi Ježišovi Kristovi.**

Ducha Svätého nevidíme, no „**tvár, ktorú nám Duch Svätý ukazuje, je tvár Kristova.**“

O tom sme počuli zo Skutkov apoštolov.

„**Duch Svätý neuspáva, ale provokuje a znepokojuje**“ (Jan Rybář). Keď ľudia počuli na Letnice Petrovu kázeň, bodlo ich to v srdci, a pýtali sa: Čo robiť? Tam, kde znie Božie slovo – dnes sú to najčastejšie Bohoslužby – tam dochádza k mobilizovaniu síl Božieho kráľovstva (Petr Sláma).

Čo robiť? - Troje:

1) Kajajme sa!

Popri osobných vinách sa nám, kresťanom, treba **kajať i z nesvornosti.** Z toho, že zabúdame na to, čo zo Sv. Písma pripomínal už Jan Amos Komenský: že **Cirkev je iba jedna**, nevesta Kristova, (Ef 5), Kristovo telo (1K 12). A my, evanjelici, katolíci, pravoslávni, evanjelikáli i letniční sme len jednotkami tejto jedinej Kristovej cirkvi. Obrazne povedané mesiačikmi mandarinky, kúskami pizze či torty – teda časťou celku. Niet dôvod povyšovať sa nad iných.

2) A nech sa každý z vás **dá pokrstiť v meno Ježiša Krista.** Význam slova krst je byť ponorený. Nemieni sa množstvo vody, ale hlboký ponor do Božej lásky, do toho úžasného daru, ktorý nám dáva Svätý Duch: že napriek utrpeniu, problémom, ťažkostiam a možno aj posmechu či pohrdaniu zo strany iných, sa nemusíme báť samoty, neprijatia, budúcnosti. Pomocník Duch Svätý nám pomáha veriť a smerovať do cieľa.

3) A **prijmete dar Ducha Svätého** (indikatív, nie príkaz) **Bez neho kresťanský život** - ako vravia mladí - „**nedáme**“. Jeho očakávame.

Pomocník Duch Svätý nás naučí všetko a pripomenie nám všetko, čo nám Pán Ježiš hovoril (J 14, 26). On nám otvára oči, keď v sebeckej zaslepenosti nevidíme, čo nám Pán daroval a k čomu nás volá. Ježiš sľúbil: *Budem prosiť Otca, a dá vám Pomocníka, aby bol s vami až naveky.*

Kristus svoj sľub splnil. My sa potrebujeme Duchu Svätému otvárať. Cirkev dnes nepotrebuje najmä novú liturgiu, novú teológiu, nové štruktúry, ale nové srdce! Infúziu nového nadšenia, zaujatia, odvahy... Náš svet potrebuje nie bezduchých ľudí, ale ľudí naplnených Duchom Svätým.

„*Duchu Svätý, svojou mocou v láske obnov nás, nenechaj nás kráčať nocou, osvieť rozum náš.*“ (Miloš Rejchrt)

Amen.

Dobrý Bože, prví kresťania nemali mnohé z toho, čo dnes nechýba nám. Nemali rýchle dopravné prostriedky, internet, ani aplikáciu Biblie do mobilu. Mali však Svätého Ducha. Srdcia otvorené Jeho pôsobeniu. Ďakujeme, že aj nám si daroval Pomocníka, Radcu, Tešiteľa. Velebíme Ťa, že v nijakom okamihu – ani v tej najbezvýchodiskovejšej situácii – sme neboli a nie sme sami. Nech by okolnosti či naše pocity hovorili čokoľvek. Chválime Ťa, že máme Pomocníka, ktorý nám pomáha veriť a smerovať do cieľa, či už bežíme, alebo sme zranení. Prosíme, odpusť nám, keď neveríme že Tvoj Duch môže zmeniť nás i ďalších ľudí. Keď Ho vynechávame zo svojich plánov. Odpusť nám našu pýchu a ľahostajnosť, povýšenectvo a nesvornosť. Daj, nech nie sme kresťanmi na povrchu, ale ľuďmi ponorenými do Tvojej lásky, ktorým záleží na druhých. Duch Svätý, naviguj nás k Spasiteľovi Pánovi Ježišovi Kristovi. Prebud' svoju cirkev a začni pri nás. Amen.

Kázeň zo Služieb Božích v kaplnke Evanjelického domu starostlivosti v Bratislave, ktoré na Svätodušnú nedeľu, 30.5.2021 odvysielalo Rádio Slovensko

Pramene:

David Balcar, Petr Gallus, Zdeňek Šorm, Lydie Férová: Dvakrát měř, jednou věř: Průvodce světem víry pro náctileté, pracovní listy ke katechezi (vyd. ČCE, Praha 2012);
Josef Beránek, Jan Rybář: Deník venkovského faráře (vyd. Vyšehrad, Praha 2016);
Zvěstování víry I., (vyd. Sít, Praha 1994);
Anthony de Mello: Von Gott berührt (Herderverlag, Freiburg 1992);
Petr Sláma: Sedm tváří ČCE: Její úsměvy a úšklebky (prednáška, Brno, Blahoslavův dům, Brno, 3. 6. 2018);
tiež s myšlienkami Mareka Ryšánka

Mgr. Martin Vargovčák
evanjelický a.v. farár
*1.3.1979 – † 19.11.2021

MARTIN LUTHER A JEHO CHORÁL „HRAD PREPEVNÝ JE PÁN BOH NÁŠ“

S Pamiatkou reformácie a s každou slávnosťou sa nám v mysli vybavuje záverečný spev našej evanjelickej hymny ES 263 „Hrad prepevný“. Určite to patrí k silnému duchovnému aj umeleckému zážitku. Lutherov chorál je spevom reformácie, plný nádeje a odvahy. Ale skrýva sa za ním oveľa viac.

Luthерово hľadanie útechy v núdzi

Mnoho ľudí si dnes pod pojmom „Hrad prepevný“ predstavuje akúsi „bojovnú hymnu reformácie“. Heinrich Heine, slávny nemecký básnik devätnásteho storočia nazval túto pieseň „Marseillaisskou hymnou reformácie.“ Je pravdou, že žiadna iná pieseň sa tak nespája s protestantskou reformáciou ako „Hrad prepevný“. Pieseň je jedným z najprekladanejších chválospevov v histórii celej kresťanskej cirkvi, bola preložená do viac ako 200 jazykov. Avšak mnohí z nás si možno ani neuvedomujú, že tak ako tento chorál, ani samotný sviatok reformácie sa za Lutherovho života neslávil.

Pieseň nevznikla na oslavu reformácie. Pamiatka reformácie je spomienkou na vydanie 95 téz, ktoré Dr. Martin Luther zverejnil 31. októbra 1517. Až neskôr, bolo to po skončení Tridsaťročnej vojny (1618–1648), sa deň pamiatky reformácie začal sláviť najprv v Sasku, v Lutherovom rodnom kraji a tak sa aj jeho chorál začal spájať s týmto sviatkom.

Je zaujímavé a prekvapujúce, že aj keď je pieseň „Hrad prepevný“ najznámejšou Lutherovou piesňou, vieme o jej vzniku pomerne málo. Hymnológovia nie sú istí ani v tom, v ktorom roku ju Luther napísal. Pieseň bola vytlačená v erfurtskom spevníku Andreasa Rauschera (1531). Keďže pieseň je zaradená do vydania Klugovho spevníka z roku 1533, predpokladá sa, že vyšla aj v stratenom prvom vydaní tohto spevníka z roku 1529, možno už v roku 1528 v rovnako stratenom spevníku Hansa Weissa. Všetky tieto staršie originálne vydania spevníkov boli zničené pri bombardovaní Drážďan počas Druhej svetovej vojny. Väčšina hymnológov sa zjednotila v presvedčení, že Martin Luther napísal svoj chorál medzi rokmi 1521–1529, pričom drvivá väčšina zúžila toto obdobie na roky 1527–1528. Má to svoje opodstatnenie.

Roky 1527–1528 boli totiž jedny z najtemnejších v Lutherovom živote. Aj keď sme si nie istí, čo presne podnietilo Luthera napísať tento chorál, hymnológovia a Lutherovi životopisci navrhli a ponúkli viacero udalostí, ktoré je možné považovať ako inšpiráciu pre vznik piesne. V auguste 1527 bol umučený jeden nasledovateľ učenia Martina Luthera. Na jeseň 1527 vypukol vo Wittenbergu mor. V decembri 1527 Luther napísal svojmu kolegovi list, v ktorom uviedol, že je síce navonok zdravý, ale vnútorne ho trápi celý svet, diabol a všetci jeho „anjeli“. O niekoľko dní neskôr, v januári 1528 Luther píše, že prechádza obdobím pokušenia, ktoré bolo najhorším, aké v živote doposiaľ zažil.

Keď Luther v liste hovorí o „pokušení“, menuje ho ako „Anfechtung“, t. j. „pokušenie“ alebo „skúška“. Určite to vzťahuje na čokoľvek, čo v živote človeka spôsobuje úzkosť, pochybnosti, strach, utrpenie alebo hrôzu. V decembri 1527 sa Lutherovcom narodila chorá dcéra Alžbeta, ktorá už v máji nasledujúceho roku zomrela. Luther zápasil s Pánom v modlitbách o záchranu svojej chorej dcéry šesť mesiacov. To určite bolo pre neho ťažkým obdobím pokušenia. Bol duševne aj duchovne vyčerpaný. Nachádzal sa pod krížom utrpenia. Potrebnú útechu nachádzal v žalmoch a učil sa dôverovať Ježišovým zasľúbeniam. Samotný chorál je veľmi voľným prebásnením 46. žalmu.

Boje v cirkvi

Okrem silných momentov, ktoré priniesol mor, choroby aj tragédia v jeho osobnom živote, sa v tom čase rozmohli veľké nepokoje a hnutia v cirkvi. Medzi rokmi 1517–1525 išlo o konflikty medzi Lutherom a rímskou cirkvou. Po roku 1525 sa začali konflikty a boje na viacerých frontoch. Luther cítil, že v stávke je jeho rodina, poveseť a práca pre dielo reformácie – teda celá jeho existencia. Keďže si mnohí spájajú pieseň „Hrad prepevný“ s reformáciou, myslia tým aj na to, že obsah bojovej piesne je namierený hlavne na boj proti pápežovi a Rímu. Treba si však uvedomiť, že v čase, keď

Už 1500 rokov Cirkev chápala a vyznávala, že Ježiš dal jesť a piť pri svätom prijímaní svoje pravé telo a pravú krv. Nikto to v cirkvi nespochybnil. V rokoch po začatí reformácie sa objavovali rôzne výklady o Večeri Pánovej. Ľudia začali tvrdiť, že Ježiš nemohol skutočne myslieť vážne to, čo povedal, a že slová: „Toto je moje telo“... a „Toto je moja krv“ treba chápať iným spôsobom. Napríklad švajčiarsky reformátor Uldrych Zwingli tvrdil, že „je“ neznamena „je“, ale skôr „symbolizuje“. Iní tvrdili, že je nemožné, aby Ježiš položil svoje telo a krv na viacero oltárov súčasne. Ďalší hovorili, že keďže Ježišovo telo je teraz v nebi, nemôže byť súčasne aj na zemi. Celkovo sa

Luther píše svoj slávny chorál, povstali viaceré skupiny, ktoré sa odtrhli od Ríma. Boli to konkrétne osoby alebo skupiny ľudí, ktorí tvrdili, že nasledujú Bibliu (a Luthera), ktorí sa chceli vzbúriť proti vláde, čo však Luther zásadne odmietal. Iní sa pýtali, či sú vôbec potrební kňazi, lebo verili, že ktokoľvek môže hlásať Božie slovo. Niektorí začali spochybňovať krst malých detí. Najväčšia polemika, ktorá neskôr vyústila do rozkolu medzi vetvami reformácie a oddelila reformátorov Nemecka a Švajčiarska, bola polemika sviatostná, teda teologické a viero- učné boje o chápanie sviatosti Večere Pánovej.

v tomto období objavilo niekoľko stoviek rôznych výkladov, ktoré všetky popierali, že Ježiš skutočne dal jesť a piť svoje telo a krv pri sviatosti oltárnej. Luther videl túto polemiku priamo súvisiacu s ohlasovaním evanjelia. Veril, že doslovné Ježišove slová treba vyznávať a brániť. V tejto polemike Luther tvrdil, že neexistuje nič pravdivejšie, istejšie alebo mocnejšie ako Božie slovo. Skutočne, Pánovo slovo je „hrad prepevný“. V boji medzi Lutherom a tzv. sakramentármi (popierači reálnej prítomnosti Ježiša v sviatosti) bolo Pánovo slovo „dôveryhodným štítom“ („zbroj

výborná i sila“, ES 263, v. 1). Štítom na obranu pred ich chybou a „zbraňou“ použitou na boj proti nim. Zlý nepriateľ používal „veľkú moc a klam“ (v češtine „moc a mnohá lest“), aby zakryl Ježišove slová. V 3. verši sa spieva: „Hoc diablov plný bol by svet“. Luther skutočne veril, že žije v posledných dňoch, pretože kázanie Evanjelia – že sme ospravedlnení milosťou skrze vieru – a Písmo boli jasne vyučované a pritom stále a stále vychádzali na povrch spory a kontroverzie. Svet sa zdal naozaj plný „diablov“, ktorí prekrúcali Ježišovo učenie. Tento verš končí nádejou, že „slovíčko ho porazí“. V prípade sporu o Večeru Pánovu, to malé slovo, ktoré diabla „porazí“ je z Ježišových slov pri Večeri Pánovej: „Toto je moje telo... Toto je moja krv.“ Lutherov chorál končí vyznaním, že Pánovo Slovo zostáva naveky, aj keď nepriatelia budú stále útočiť. Za Lutherových čias hrozilo veľmi reálne nebezpečenstvo, že by mohol prísť o život, všetok majetok, povest' a rodinu. Napriek tomu sebavedome spieva, že víťazstvo bolo vybojované a kráľovstvo neba nám zostáva. Lutherov chorál „Hrad prepevný“ je tak chválospevom útechy a nádeje uprostred životných skúšok, rôznych pokušení a sporov v cirkvi.

Hymnus, ktorý spája

Lutherov chorál (nem. originál: „Ein feste Burg ist unser Gott“) sa v nemeckých luteránskych zboroch spieva nielen v deň pamiatky reformácie 31. októbra, ale je určený aj ako hlavná pieseň na 1. pôstnu nedeľu. Evanjelium 1. pôstnej nedele totiž hovorí o Ježišovom pokúšaní na púšti (Mt 4,1–11). Po 40 dňoch na púšti bol Ježiš pokúšaný všetkými spôsobmi, ktorými budeme aj my vždy pokúšaní. Bol v pokušení spochybňovať a pochybovať o samotných Božích zaslúbeniach.

Uprostred svojho pokušenia Ježiš „porazil“ diabla jediným „maličkým“ Slovom. Vzáýval Božie zaslúbenia, zaznamenané v Písme. Pretože Ježiš porazil diablove pokušenia, vieme, že v Ňom aj my prekonáme diablove pokušenia a skúšky. Môj priateľ navštívil ostrov Madagaskar a tam vyhľadal evanjelický zbor. Luteránsky zbor je veľmi aktívny. Počíta vyše milión ľudí. Bola práve 1. pôstna nedeľa. V prepĺnenom kostole sa po prečítaní spomínaného evanjelia rozozvučala melódia Lutherovho chorálu. Tu na Madagaskare, tisíce kilometrov od našich kostolov spievali, Malgaši tento veľký chorál. Prostredníctvom spoločnej liturgie, kázne a slávneho Lutherovho chorálu sa luteráni na celom svete zjednotili vo vyznávaní pravdy, že Pán je náš prepevný hrad, výborná výzbroj a znamenitá sila. Pevnosť žitia... Myslime na to, keď budeme aj na Pamiatku reformácie spievať „Hrad prepevný je Pán Boh náš“. Lutherova pieseň nie je len „bojovou hymnou reformácie“, znamená pre nás oveľa viac. Je to nádherný hymnus útechy uprostred skúšok, utrpenia a pokušení. Pripomína nám, ako reformátor Dr. Martin Luther a iní hlásali v ťažkých dobách pravdu v láske napriek mnohým prekážkam a ťažkostiam. V živote nášho reformátora mor, smrť dieťaťa, spory v cirkvi a iné boje spôsobili, že Luther ešte viac priľnul k svojmu Pánovi, ktorý je mocným hradom, pevnosťou pre všetkých, ktorí Mu dôverujú. Spievajme preto tento veľký Lutherov chorál nielen raz v roku, ale vždy, keď potrebujeme útechu a potešenie, povzbudenie a posilnenie pre naše životné putovanie.

Publikované na pamiatku zosnulého autora.

Martin Vargovčák

*1. 3. 1979 – †19. 11. 2021

bol zborovým farárom
cirkevného zboru Vranov nad Topľou.
Fundovanými textami ochotne prispieval
do časopisu Melanchton.

Mgr. Mojmír Zúrik
evanjelický a.v. farár
*2.10.1925 – † 25.1.2022

SEDEM JEŽIŠOVÝCH SLOV NA KRÍŽI

Lukáš 23, 34

Z Božej milosti – prvá pôstna nedeľa. Vstupujeme do sviatočného kruhu veľkonočného, v ktorom budeme vo zvýšenej miere hovoriť o dokonávaní vykupiteľského diela Pána Ježiša Krista. Áno, pôstne obdobie nás povedie Pánovou cestou bolestí k Jeho utrpeniu, k Jeho krížu, k Jeho smrti, hrobu, ku Golgote. Nám však treba ísť nielen ku Golgote, ale až na Golgotu, až ku Ukrižovanému, ba ešte ďalej, k Jeho láskyplnému srdcu, z ktorého na naše hriešne srdcia vyteká očisťujúca krv a k nebeskému Otcovi sa vznáša prostá, ale láskyplná modlitba: **Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo činia!**

Je to Pánov prvý výrok, povedaný na kríži. Kým trpel na kríži, takýchto výrokov povedal spolu sedem. Sedem slov, sedem viet, nad ktorými sa budeme zamýšľať počas tohoročného pôstu. Veď tak mnoho možno čerpať z týchto Pánových výrokov. Tak mnoho sa môžeme z nich naučiť.

Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo činia! Otče, odpusť im! Komu? Nepriateľom, vrahom! Judášovi, Annášovi, Kaifášovi, Pilátovi, všetkým Jeho mučiteľom. Aké to veľké slová! A tieto prvé slová Pána Ježiša povedané z kríža, táto Jeho prvá pôstna kázeň zvestuje celému svetu Jeho nekonečnú lásku a bezhraničnú odpúšťajúcu milosť. A čo je pritom najdôležitejšie je to, že tento Ježišov prvý pôstny výrok neumĺkol, ale sa ozýva aj

dnes. On znie aj dnes, najmä nad svetom kresťanským, nad tými, ktorí Ho snád' niekedy aj milovali, ako deti Ho radi počúvali, spievali o Ňom pesničky, ale neskôr sa odvrátili od Neho, zabudli Naň, dnes už pre nich nič neznamená, ba možno aj iných od Neho odvracajú. Napriek tomu Pán Ježiš má aj k nim vrelé slová, slová lásky, aj za nich prosí: Otče, odpusť im.

Kamenný kopec Golgoty – hľa, skutkom dokazuje, čo Pán Ježiš povedal na inej hore v rámci svojej veľkej kázne, čo zaznamenal Matúš v 5. kapitole. Tam Pán Ježiš prikazuje: Milujte svojich nepriateľov, dobrorečte tým, ktorí vás preklínajú... Keď nás Pán Ježiš vo svojej najsvätejšej modlitbe učí, že sa máme modliť: A odpusť nám viny naše, ako aj my odpúšťame vinníkom svojim! – k tomu hneď ďalej dokladá: Veď ak ľuďom odpustíte ich previnenia, aj vám odpustí váš Otec nebeský. Ale ak vy neodpustíte ľuďom, ani váš Otec neodpustí vám, keď sa prevínite!

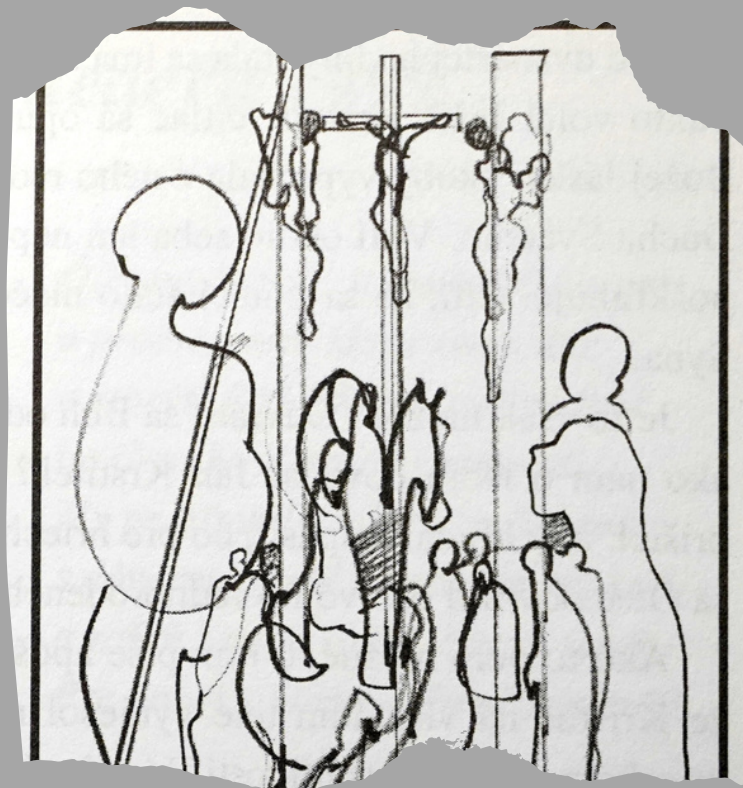
Sú to krásne, úprimné rady, žiaľ, tak málo medzi nami uplatňované. Nevieme odpúšťať, nevieme zabúdať na urážky, krivdy, ublíženia. Nejednen nevie odpustiť ani svojim najbližším ani vtedy, keď prosia... Nejednen aj k Večeri Pánovej príde nezmierený, nejednen neodpustí ani na smrteľnej posteli. Ako sa potom môže modliť: Odpusť nám viny naše, ako aj my odpúšťame vinníkom svojim?!?

Ježišovo prvé slovo na kríži, Jeho prosba o odpustenie neprestala znieť ani dnes, keď je Kristus na Božom tróne. Aj tam sa prihovára za nás, prosí: Otče, odpusť im... tým tam dolu, odpusť im viny, zaslepenosť, odpusť im, že mi aj dnes zlorečia, že ma i dnes križujú, vraždia rozličným spôsobom. Áno, toto sa robí aj v dnešnom svete, veď – ako povedal Pán Ježiš: Čokoľvek robíte jednému z mojich najmenších, mne robíte! A toho zla je vo svete neúrekom!

Kedy sa ľuďom otvoria oči, kedy sa nám srdce naplní láskou, kedy sa nám rozohní cit, aby sme v prvom rade pochopili lásku Pána Ježiša a osvojili si ju! – aby sme nielen odriekali, ale aj plnili slová Jeho modlitby... ako aj my odpúšťame svojim vinníkom?!

Prvé slovo, prvý Pánov výrok na kríži nás nesmierne viaže, aby sme aj my odpúšťali.

Pán Ježiš sa na kríži modlil za svojich nepriateľov. Sediac na Božej pravici modlí sa predovšetkým sa tých, ktorí nosia Jeho meno... Ak Hospodin vypočul Mojžiša, modliaceho sa za ľud, či nie skôr svojho Syna... to je vzpruha pre nás – žiť Jemu ku cti a chvále...

Ján 19, 25 – 27

Vo svojom druhom slove, výroku, sa Pán Ježiš obracia k svojim najbližším na zemi, k svojej matke a najvernejšiemu učeníkovi: **Žena, ajhľa, tvoj syn, ajhľa, tvoja matka!**

Muky Pána Ježiša boli iste hrozné, veď visel na klincoch medzi nebom a zemou. On však nemyslí na svoje muky, ale na muky tej, o ktorej spievame: Zalomila matka ruky, keď videla Syna svojho muky (ES 109, verš 3). Tu pod krížom sa naplno naplnilo, čo predpovedal Simeon... Aj tvoju dušu prenikne meč! Či môže byť väčšia, ostrejšia bolesť pre milujúcu matku ako vidieť svoje nevinné dieťa trpieť na kríži? Pán Ježiš plne precítiť túto bolesť a starať sa o svoju matku. Oddáva ju svojmu najvernejšiemu učeníkovi, ktorý jediný stojí pod krížom a seba vracia matke v Jánovi, apoštolovi lásky, keď mu hovorí: Ajhľa, tvoja matka! Takto uľavuje Pán Ježiš bolesť Jemu najdrahšej duši.

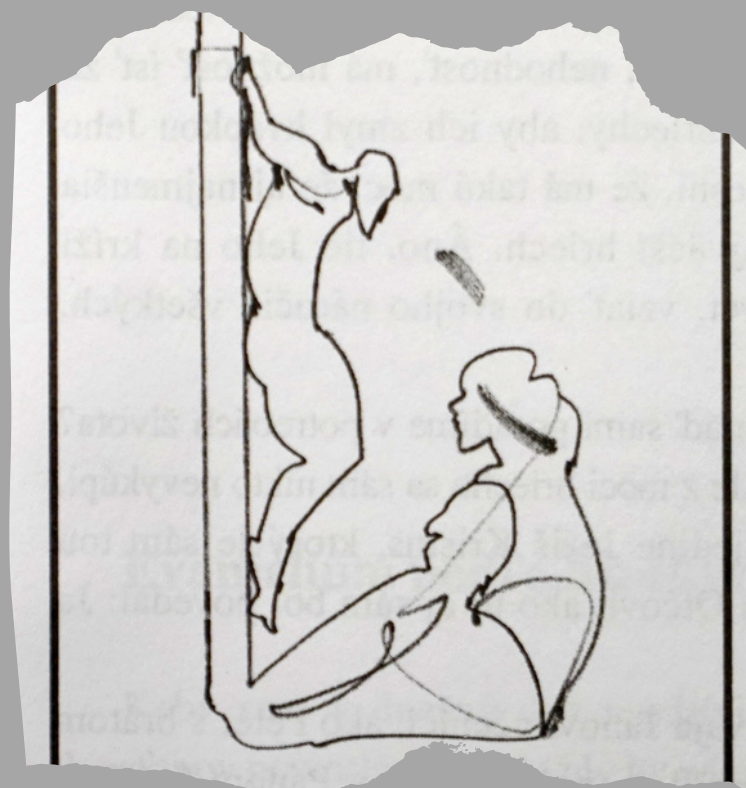
Aj my sa počítame za Jeho učeníkov. Aj naše miesto je pod Pánovým krížom. Aj my by sme mali precítiť Jeho rany, muky. Učeník má stáť pri svojom Majstrovi a cítiť s Ním. Budme verní až do smrti, ako boli apoštolovia, prví kresťania, aj naši reformační predkovia. Áno, verní aj vtedy, keby sme kvôli tomu museli priniesť i obeť. Starí Husiti spievali: „Kristus nám za škodu stojí“! Krásne to vyjadrila Mária Royová: „Smieť žiť pre Krista, pre neho mrieť... (ES 475).

Pán Ježiš svoju matku oddal vernému Jánovi. Aj nám, ako verným učeníkom oddal matku – duchovnú matku – cirkev. Áno, máme sa starať nielen o svoje telesné matky, ale aj o svoju matku duchovnú (4. Božie prikázanie). Aj jej dušou prenikal meč, keď Nero... keď bartolomejská noc,... Táto matka aj dnes lomí rukami, vylieva slzy, keď vidí, ako sa mnohé jej dietky dajú zvieŕť svetom,... mnohé nielen, že ju opustia, ale neskôr broja proti nej a kopú jej hrob.

V prečítaných slovách je napísané, že od tej chvíle ju prijal učeník k sebe... Ján sa odvtedy staral o matku Pána Ježiša a iste aj ona o neho.

Takto sa máme – učenici Pána Ježiša Krista – starať o svoju duchovnú matku – cirkev, o jej ustanovizne, udržiavať, všetko zveľaďovať. Veď aj matka sa stará o svoje detky: zvestuje slovo, prisluguje sviatosti, konajú sa rôzne podujatia, misijné stretnutia... aby každá duša bola riadne zaopatrená a pripravená predstúpiť pred nebeského Pána vydať dobrý počet.

Verne plňme Pánov odkaz lásky, vložený do Jeho druhého slova povedaného z kríža.

Lukáš 23, 39 – 43

Ani v treťom slove Pána Ježiša nechýba láska, odpúšťajúca láska, plná milosti, keď kajúcemu lotrovi na jeho prosbu odpovedá: **Veru hovorím ti, dnes budeš so mnou v raji!**

Kajúci lotor. Podľa tradície bol ozaj veľkým zločincom, keď bol okrem iného obvinený aj zo zavraždenia otca, matky. Kto vie, koľko iných ľudí pomordoval, keď neváhal siahnúť na život vlastných rodičov. Odsúdený na smrť so svojím komplicom. Ten druhý ostáva ironický, bezočivý, vulgárny – do poslednej chvíle života, posmešne hovoriac Pánovi Ježišovi: Ak si Kristus, zachráň seba aj nás! Ten prvý sa však správa ináč. Blízkosť smrti ho vedie k zamysleniu sa nad svojím životom. Pravdepodobne sa už stretol s Pánom Ježišom, keď bol v zástupe, kde hľadal svoju korisť. Mal možnosť počuť Pána Ježiša a teraz sa rozpomína na všetko, čo videl a počul. Hodnotiac udalosť ukrižovania dospel k presvedčeniu, ktoré o krátky čas vyjadril stotník slovami: Iste Syn Boží bol tento! A tak sa obracia na svojho spolutrpiteľa s prosbou: Pane Ježiši, rozpomeň sa na mňa, keď prídeš do svojho kráľovstva!

Nikto nekomentoval, ako na túto prosbu ukrižovaného lotra reagovali okolo-stojaci. Možno sa dobre zabávali na takej, podľa nich naivnej prosbe: Rozpomeň sa na mňa, keď prídeš do svojho kráľovstva! Veď do akého kráľovstva mal prísť tento úbohý človek? Áno, úbohý! Taký sa javil v očiach tých, ktorí Ho nenávideli a teraz Ho videli zohaveného na kríži. Splnilo sa, čo predpovedal Izaiáš v 53. kapitole „Nebolo na ňom nič, pre čo by sme Ho boli žiadostiví!“

Pred smrťou mal však lotor už na všetko iný pohľad. Časné veci sa stali pred ním bezpredmetné. Telesný zrak akoby sa mu zahmlieval, pritom akoby sa mu rozjasňoval zrak duchovný a on, podobne ako neskôr mučeník diakon Štefan – vidí Syna človeka sedieť na pravici moci, preto prosí: Pane, rozpomeň sa na mňa, keď prídeš do svojho kráľovstva! A Pán Ježiš mu odpovedá: Veru hovorím ti, dnes budeš so mnou v raji.

Tento výrok Pána Ježiša svedčí, že napriek tomu, že Pán Ježiš – opovrhnutý, zbičovaný bol vydaný na potupnú smrť na kríži, vedomý si je toho, že Mu je daná všetka moc na nebi i na zemi, že je teda pánom aj večnosti, a kto sa k Nemu obráti v pokání, v úprimnej viere v odpúšťajúcu milosť Božiu, s prosbou, tomu môže dať miesto pri sebe v nebesiach.

A tak sa tu opäť stretáme s divom Božej lásky, keď vidíme, že prvá duša, ktorá obdrží spásu a večný život – je lotor. Áno, lotor, zločinec, ale úprimne kajúci, súčasne úprimne veriaci.

To nás napomína, aby sme denne činili pokánie a denne sa snažili verne nasledovať šľapaje Pána Ježiša Krista, aby nám v plnosti svojej lásky mohol zehnať náš časný život a po ňom, aby nás mohol posadiť na svoju pravicu vo večnosti.

Matúš 27, 45 – 46

Štvrtá pôstna nedeľa, štvrté slovo Pána Ježiša na kríži. Tie prvé boli plné odpúšťajúcej lásky a prísľub večného života. Takto sa nám kríž Pána Ježiša stáva veľkým reflektorom svetla lásky, z ktorého Pán Ježiš aj dnes šíri svetlo do mravnej tmy dnešného sveta. Dôležitosť a význam tohto reflektora zvyšuje aj skutočnosť, že z neho svieti aj milosť večného života. Pán na kríži sa dokazuje nielen ako kráľ lásky, ale aj Pán večnosti. Aj v hodine smrti si je istý, že Mu je daná taká moc, ktorou vie zabezpečiť, aby nik, kto verí v Neho nezahynul, ale mal večný život. Toľkoto spätne na adresu prvých slov.

Dnes – štvrté slovo, bolestný vzdych: **Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?**

Až do tejto chvíle cíti Pán Ježiš duchovné spojivo so svojím nebeským Otcom. Cítil ho počas celého svojho života, nielen v deň pokúšania na púšti, pri uzdravovaní, tíšeni búrky... ale najmä v Getsemanskej záhrade pri tom ťažkom duševnom boji, keď Ho úzkosť tak zvierala, že Mu na čelo vyšiel krvavý pot. Spojivo s nebeským Otcom cítil aj pred

súdmi, ešte aj na kríži. Ono Ho tak posilňovalo, že ešte aj z kríža vedel rozdávať lásku plným priehrštím. Cítil na sebe upriamenú tvár Otca, cítil Jeho prítomnosť v srdci.

Čas však plynul, prešla hodina, dve, tri... Ukrižovaný začal pociťovať, že toto spojivo slabne, až sa úplne pretrhlo. To, čo spájalo Ježiša Krista s nebeským Otcom sa odrazu rozplynulo. Ranený, krvácajúci z mnohých rán začal pociťovať, ako Mu to svetlo, tá duchovná páska, spájajúca Ho s nebesami, zo srdca uniká. Áno, Boh sa odvrátil od svojho Syna, možno aj od celého stvorenstva a Pána Ježiša, Golgotu i celú krajinu zahalila tma.

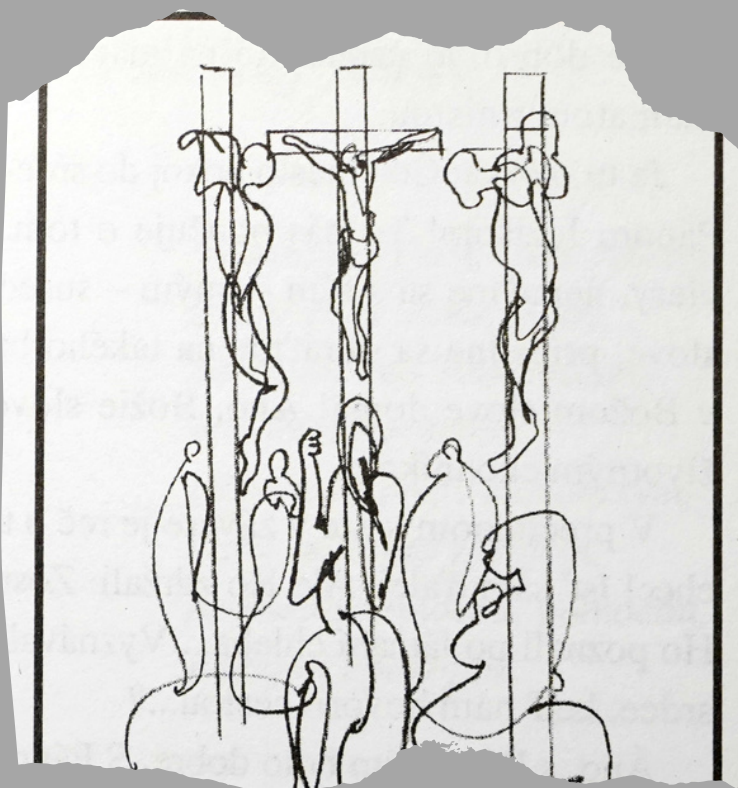
Od dvanástej hodiny stala sa tma... Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil? Takto volal Ježiš Kristus, cítiac sa opustený. Akoby zmizla z Jeho srdca moc Božej lásky, akoby vyprchala z neho moc Božieho svetla, blaženosť prítomnosti Ducha Svätého. Vidí okolo seba len nepriateľov, zástup, ktorý sa Mu vysmieva, pošklabuje. Cíti, že sa v nebi stalo niečo hrozné, že sa Otec odvrátil od svojho Syna.

Je to však možné? Odvrátil sa Boh od toho Baránka, ktorý sníma hriech sveta, ako nám o ňom povedal Ján Krstiteľ? Naozaj sa Boh odvrátil od toho, ktorý prišiel, aby hľadal a spasil, čo pre hriech malo zahynúť? Bolo vôbec možné, aby sa Otec odvrátil od svojho Jednorodeného?

Ako to bolo možné, o tom píše apoštol Peter v 1. liste 2, 24, kde pripomína, že Kristus na vlastnom tele vyniesol na kríž naše hriechy, aby sme odumreli hriechom a žili spravodlivosťou! Ján Krstiteľ vyznal o ňom, že je ten Baránok Boží, ktorý sníma hriech sveta. Otec sa teda neodvrátil od svojho Syna, neodvrátil sa od Ukrižovaného, ale od tých hriechov, ktoré boli Naňho vložené.

Možno nejeden z nás, bratia a sestry – už zažil ten bolestný pocit opustenosti od Boha pre svoje hriechy. Tento pocit prežívame vtedy, keď prichádzajú na nás dni utrpenia, a my si myslíme; Pán Boh už zabudol na mňa, zavrel predou mnou svoje srdce. Cítime to najmä vtedy, keď nás svedomie obviňuje a my si myslíme, že nás Pán Boh

načisto odvrhol. V takej chvíli si nejeden človek zúfa, nemá odvahu zopäť svoje ruky a prosiť: Bože, buď milostivý mne hriešnemu!, myslíac, že je všetko stratené. Nie! Nikdy nie! Boh sa neodvracia od hriešnika, ale od jeho hriechov. Kde je však úprimné pokánie, zmýva ich krvou obetného Baránka. Veď Ježiš Kristus umrel, aby sme život mali! Nezabúdajme na Pánovo štvrté slovo! Zvolal ho aj za nás, aby nás milosť Božia nikdy neopustila, ale bola nám stále prítomná v živote, i pri smrti, aj vo večnosti!

Ján 19, 28 – 29

Nekonečné muky na kríži. Ruky rozpäté, váha tela rozťahuje hrudný kôš, je sťažené dýchanie, človek sa začína dusiť. Pán Ježiš akoby si to sprvu nevšímal, rozdával lásku nepriateľom, najbližším, aj kajúcemu lotrovi.

Utrpenie však vrcholí a Ježiš volá: Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil? (Eli, Eli, lama sabachtani) Ale Boh mlčí, len Ježišovi nepriatelia sa posmievajú:

Eliáša volá tento! Uvidíme, či mu príde na pomoc. Utrpenie sa stupňuje, Pán Ježiš začína v plnej miere pociťovať telesné muky. Stratil veľa krvi, rany spôsobené bičovaním sa zapália. Stupňuje sa horúčka, hlási sa smäd. Pán Ježiš volá: **Žízni!** V prečítaných slovách je napísané: - okúsil, ale nepil. Bol to ocot – lacné kyslé víno. Ukrižovaným síce bežne podávali takýto nápoj, jeho požitie malo čiastočne utlmiť, zmierniť bolesť, utrpenie. Nám sa však prichodí zamyslieť nad tým, či len po vode žíznil Pán Ježiš. Nie! Pán Ježiš nežíznil len po vode. Pán Ježiš žíznil predovšetkým po Bohu, po spoločenstve s Ním, veď bolo prerušené, že volal: Bože môj, prečo si ma opustil? Jeho srdce netúžilo po ničom inom, len spočinúť v náručí Otcovom. Aj úprimne veriaci ľudia túžia po takomto spoločenstve s nebeským Otcom. Túto túžbu krásne vyjadril nábožný žalmista slovami 42. žalmu: Ako jeleň dychtí po bystrinách vodných, tak duša moja dychtí po Tebe, ó, Bože. Žízni mi duša po Bohu, po živom Bohu, kedyže pôjdem, kedy uzriem Božiu tvár? Či aj my dnes tak túžime po Pánu Bohu? Žiaľ, mnohí žijú bez Neho! Nestoja o Jeho požehnanie, aby ním uspokojili potreby svojho časného života. Nakoniec – ono sa to dá aj tak žiť, bez Pána Boha, aj dlho, aj celý život.

Človek však, ktorý túži po pokojnom radostnom živote, po láske, nielen po svetských radovánkach, nakoniec pochopí, uzná, že život s Pánom Bohom je krajší, radostnejší, plný radosti a pokoja v Duchu Svätom. Aj my to vieme, preto neprestávajme túžiť po Bohu, po živom Bohu, ale túľme sa k Nemu...

Lukáš 23, 46a

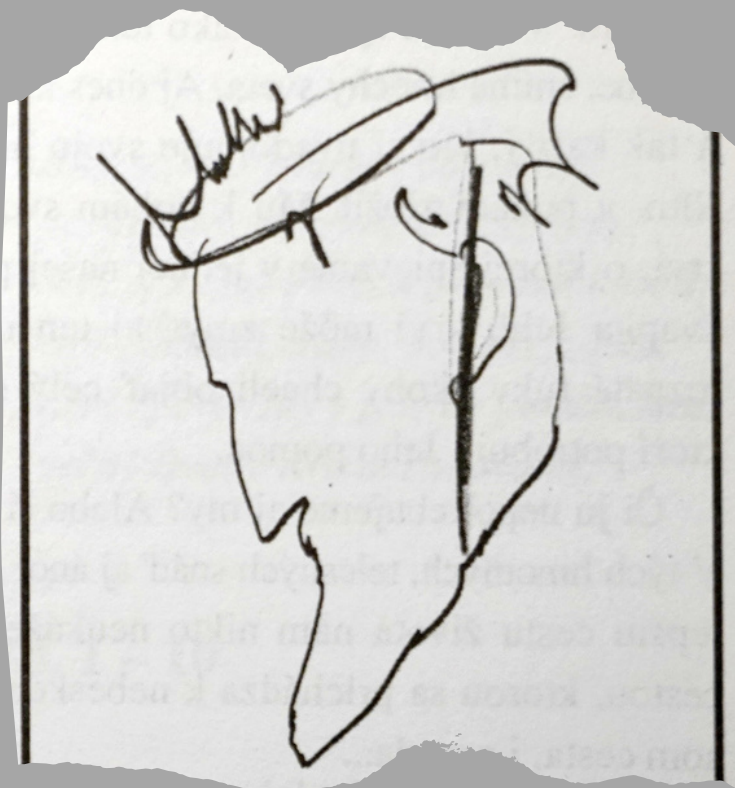
V dnešnú Kvetnú nedeľu chceme otvoriť svoje srdcia pred šiestym slovom Pána Ježiša Krista povedaným na kríži. Pod kríž by sme mali niesť kvety. Je to naopak. Kvety nám dáva On, Náš Spasiteľ. Veď tých sedem slov povedaných z kríža je akoby vzácna kytica kvetov. Po prvých troch slovách lásky, cítiac opustenosť – Kristus síce volá: Bože môj, prečo si

ma opustil!? Aj piate slovo je slovom bolesti, keď Pán Ježiš vzdychá: Žízni! No žízni nielen po nápoji, ktorý si žiada zmučené telo, ale žízni najmä po obnovení duchovného spojenia so svojim Otcom. To nové spojenie nastáva. V šiestom slove už Ježiš nevolá: Bože môj,... , ale plný dôvery volá: **Otče, do Tvojich rúk porúčam svojho ducha.**

Čo všetko nám dáva toto šieste slovo? Po krásnom živote krásna smrť, aj keď je telesne hrozná. Áno, život Ježiša Krista bol krásny, najkrajší, najpožehnanejší, najčistejší zo všetkých životov. Ruky veľkých ľudí boli často poškvrnené krvou nevinných obetí. Kristova veľkosť je ožiarená jedine láskou. A tak nie div, že Pána Ježiša dávame za vzor ako mladým, tak aj starším. A dávame Ho za vzor ako v živote, tak pri Jeho umieraní. Veď aj v umieraní dokázal svoju veľkosť, svoju božskosť, lebo prekonal aj samotnú smrť. Veď čo je smrť podľa Ježiša Krista, podľa Jeho šiesteho slova povedaného z kríža? Je spojením s nebeským Otcom, je prechodom k vyššiemu stavu, než je stav časného telesného života. Život sa dľa Ježiša Krista nekončí smrťou, rakvou, hrobom, ale pokračuje vžití vo večnom, duchovnom svete. Podľa šiesteho slova JE nesmrteľnosť, večnosť, pokračovanie časného života, život je v rukách nebeského Otca – Stvoriteľa. To platí nielen pre Ježiša Krista, ale pre všetkých v Neho veriacich. Aj pre kajúceho lotra, čiže pre všetkých kajúcnikov, aj pre nás! Kto verí v Ježiša Krista, tomu On zabezpečuje miesto pri sebe, v dokonalosti duchovného sveta, o ktorom apoštol Pavel napísal, že ani oko nevidelo, ani ucho nepočulo, ani na myseľ ľudskú nevstúpilo, čo pripravil Pán svojim verným v nebesiach. Preto viňme sa k Pánu Ježišovi, kráčajme verne v Jeho šľapajach. Je smutné, že aj v kresťanskom svete je mnoho takých, ktorí o spoločenstvo s Pánom Ježišom nestoja. Veď načo aj? Satan, ktorý aj Pánovi Ježišovi núkal všetky kráľovstvá sveta, len nech sa mu pokloní, zabezpečuje im bohatý život. Ale čo po takomto živote, o tom Satan mlčí.

Kto odmieta Ježiša Krista, odmieta vzor krásneho života, zbavuje sa duchovnosti, nesmrteľnosti a keď sa blíži koniec jeho časného života, naplňuje ho sklúčenosť, mnohokrát strach, zúfalstvo. Jeden kráľ pred smrťou volal: Priatelia, kráľovstvo, život aj duša je stratená!

Veriaci kresťan sa pokojne blíži k poslednej hodine svojho života, lebo vie, že bude ďalej žiť vo večnom spoločenstve so svojim nebeským Pánom. Vedomie toho je pre nás veľkým darom Kvetnej nedele, šiesteho slova Pána Ježiša Krista povedaného z kríža. Svedčme o tom svojim blíznym, aby sme smrť Pána Ježiša Krista bola pre všetkých zdrojom večného blahoslavenstva.

Ján 19, 30

Prežili sme šesť pôstnych nediel', vypočuli sme si šesť slov – výpovedí Pána Ježiša Krista povedaných z kríža. Dnes – v deň veľkopiatočový – nám zaznelo Jeho posledné slovo: **Dokonané!** Tí, ktorí stáli pod Pánovým krížom, pri počutí tohto slova naplnili sa iste rôznymi myšlienkami, predstavami o jeho význame.

Väčšina tam stojacich Pána Ježiša považovala za zločinca, ako to vyhlásili aj pred Pilátom: Keby tento nebol zločincem, neboli by sme ti Ho vydali. Tí teraz iste s uspokojením konštatovali: Hej, dokonané je tvoje zločinecké dielo!

Ako však zmýšľali tí, ktorí o Ňom vyznávali: Keby tento nebol od Boha, nemohol by konať také divy, ako napr. vrátenie zraku slepému (Ján 9, 33).

Nepoznáme ich myšlienky, najmä nie tých, v mene ktorých Peter vyznal: Ty si Kristus, Syn Boha živého! Vieme len to, že ten Syn Boha živého – po veľkom utrpení, aj na dreve kríža posmievaný, umiera s mnohovýznamným slovom na perách: **Dokonané!** Je to slovo, ktoré má spasiteľnú moc a mohol ho vysloviť jedine Ten, ktorý mal k tomu moc od Boha. Veď tu išlo o veľké veci. Išlo o to, či ľudia pre svoju hriešnosť ostanú aj naďalej zavrhnutí Hospodinom, alebo či Hospodin obráti k nim svoju milostivú tvár. Išlo o to, či človek ostane aj naďalej Božím nepriateľom, odmietajúc cesty a zákony svojho Stvoriteľa, či má ostať blúdiaci v tmách svojej povery alebo či bude z neho dieťa Božie, ktoré by sa vinulo k svojmu nebeskému Otcovi v pokore a vďačnosti, Jemu sa oddalo a v Ňom žilo i umieralo, aby s Ním mohlo žiť aj vo večnosti.

Keďže sa jednalo o takéto, pre celé ľudstvo závažné a o budúcnosti celého ľudstva rozhodujúce veci, kto mal právo a moc zvolať: **Dokonané!?** ak nie jedine Ten, kto mal k tomu moc od Boha. Ten, ktorý trpel na kríži, o ktorom aj pohanský stotník vyznal: Iste Syn Boží bol tento! Ten, ku ktorému sa lotor z vedľajšieho kríža obrátil s prosbou: Pane, rozpomeň sa na mňa, keď prídeš do svojho kráľovstva! Ten, o ktorom Ján Krstiteľ vyznal: Ajhľa, Baránok Boží, ktorý sníma hriech sveta! Áno, Ten, ktorému sám Hospodin, Otec nebeský vydal svedectvo slovami: Toto je môj milovaný Syn, v ktorom sa mi zaľúbilo! (Toho poslúchajte!) Áno, jedine Ježiš Kristus mohol vysloviť slovo: **Dokonané!** – keď išlo o spásu ľudstva. Slovo, plné spasiteľnej moci, slovo plné spasiteľnej milosti, lebo z lásky k človeku – dobrovoľne, ochotne priniesol najsvätejšiu obeť, ako sám vyznal: Nikto mi neberie dušu, ja ju kladiem dobrovoľne (Ján 10, 18). Áno, dobrovoľne, poslušný súc svojmu Otcovi až do smrti, a to až do smrti na kríži. **Dokonané!** **Dokonané dielo spásy ľudstva!** Otec nebeský všetko vykonal, aby sme nemuseli zahynúť v zatratení. Aj Syna obetoval! Teraz už len na nás záleží, či budeme otrokmi hriechu a nakoniec biedne zahynieme v zatratení, alebo ako omilostené, krvou Ježiša Krista draho vykúpené dieťa Božie budeme žiť Pánu Bohu k chvále a sebe ku spaseniu. **Voľme život! Život s Ježišom Kristom! Otcom nebeským žehnaný v časnosti, blahoslavený vo večnosti! Amen.**

Publikované na pamiatku zosnulého autora

Mojmíra Zúrika

*2.10.1925 – † 25.1.2022

zborového farára, konseniora a seniora

Publikované texty sú výberom z kázní, ktoré odznali v pôste 1999 v Tisovci

Milan Rúfus
(*10. 12. 1928 - † 11.1.2009)

Posledná večera

Tak blízko je dnes od života k smrti,
že cítiš strach.
No tíš tú clivotu:
vždy ešte nájdeš stáť
lunu v tej istej štvrti,
keď od smrti tak blízko bude
k životu.

Chce to však uniesť bolesť.
Jej krehké telo rozlamovať
na podvečernom stole.

Až potom uveríš,
tej nemej učiteľke.
Že bez Veľkého piatku
nič nebolo by veľké.

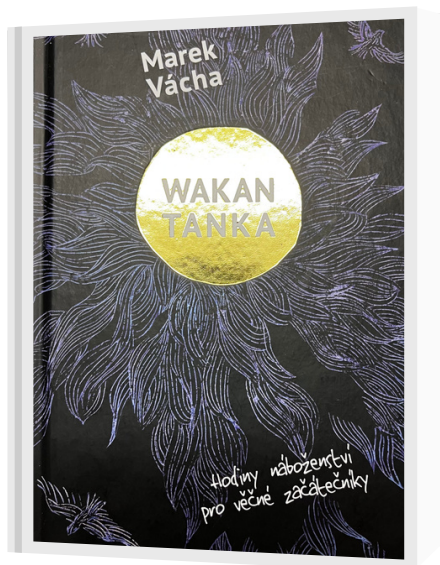

Michal Plzák a Lucie Vopálenská: Pro smrt uděláno

Pozvanie autorov prijalo 26 osobností, napr. biológ a filozof Stanislav Komárek, hudobník Jan Spálený, spoluzakladateľka hospicu Cesta domů Martina Špinková, sociologička Jiřina Šiklová, psychologička a disidentka Dana Němcová, psychiater Radkin Honzák, politik a knieža Karel Schwarzenberg, vrchný krajský rabín a spisovateľ Karol Sidon, rímskokatolícky biskup Václav Malý, evanjelický farár Miloš Rejchrt, veterán z misie v Afganistane Lumír Němec a ďalší. Spolu viedli rozhovor na neľahkú tému. Kniha je pozvaním stratiť strach. Možno nie zo smrti, ale z hovorenia o nej.

vyd. Kalich, Praha 2021

(688 strán, pevná väzba, viac ako 100 farebných fotografií Františka Plzáka)

Marek Vácha: WAKAN TANKA

Hodiny náboženství pro věčné začátečníky

Wakan Tanka by sa azda dalo preložiť ako „Veľké Tajomstvo“. Keby táto Váchova kniha obsahovala len kapitolu, ktorú autor nazval „Pravidla fotbalu, už preto je hodná čítania. Ponúka však ešte omnoho viac. – Tolle et lege! (Vezmi a čítaj!)

vyd. Cesta, Brno 2021

(200 strán, pevná väzba)

Štěpán Rucki: Ve víru evoluce

Neodarwinizmus a inteligentní design ve světle faktů

Autor, MUDr. Štěpán Rucki, CSc., primár detského oddelenia nemocnice v Třinci, angažovaný evanjelik, v publikácii odkazuje na mnohé vedecké objavy z nedávnej doby, ktoré odhaľujú neschopnosť evolučnej teórie a neodarwinizmu objasniť vznik života a jeho rozmanitosti. Kniha môže poslúžiť ako zdroj dôležitých informácií pre diskusiu na tému evolúcia a stvorenie a pomôcť ľuďom hľadajúcim odpovede na otázky o počiatku.

vyd. Křesťanský život, Český Těšín 2021

(Formát B5, 308 strán, 12 prehľadných tabuliek a 45 schém a obrázkov)

David Berlinski: DIABOLSKÝ BLUD

Ateizmus a vedecké domýšľavosti

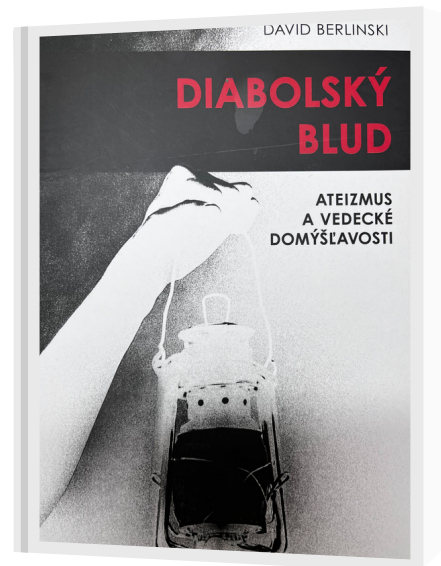
Militantný ateizmus je na vzostupe. V uplynulých rokoch autority ako Richard Dawkins, Sam Harris, Daniel Dennett a Christopher Hitchens vyprodukovali nepretržitý prúd knižných bestsellerov, znevažujúcich náboženskú vieru ako nebezpečné bláznovstvo.

A títo autori sú len špičkou omnoho väčšieho hnutia, ktoré dnes zahŕňa veľkú časť vedeckej komunity.

David Berlinski strávil veľkú časť svojho života písaním o matematike a iných vedách. Hoci je sám sekulárnym Židom, predsa predkladá uštipačnú obranu náboženského myslenia, pričom si dovoľuje klásť dosť nepríjemné otázky o týchto nových ateistoch a odpovedať na ne. Diabolský blud je skvelá, prenikavá a zábavná kniha, ktorá skúma hranice vedy a pretvárinky tých, čo nástoja, že veda môže byť ba musí byť konečným skúšobným kameňom na pochopenie nášho sveta a nás samých.

vyd. Porta libri, Bratislava 2021

(Formát A5, 184 strán, mäkká väzba)

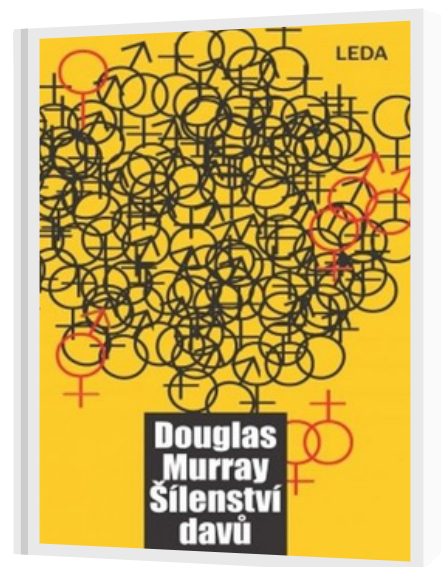

Douglas Murray: Šílenství davů

Autor odvážne popisuje a jasne vysvetľuje tragické problémy, ktoré sa vynorili v západnom svete ako dôsledok straty orientácie a zmyslu ľudskej existencie. Vznikla nová utopická ideológia spoločenskej spravodlivosti, ktorá preniká do hlavného prúdu politiky. Autor ukazuje, že pre záchranu západnej civilizácie rozumu a slobody je životne dôležité, aby sme vedeli rozlíšiť, čo je na emancipácii žien, homosexuálov a rasových menšín správne – a kedy už jednoznačne sme na ceste k šílenstvu.

vyd. LEDA, Praha 2021

(352 strán, pevná väzba)

Libor Bednár: Duch Boží v teologii Paula Tillicha

Vydavateľstvo Tranoscius prináša už piaty titul v edícii Teologická knižnica. Autor Libor Bednár je evanjelický farár v cirkevnom zbore Bratislava Dúbravka. Svoju dizertačnú prácu venoval pneumatológii Paula Tillicha, amerického protestantského teológa nemeckého pôvodu, ktorý požadoval zbaviť náboženské myslenie dogmatizmu a symbolov nezrozumiteľných dnešnému človeku. L. Bednár o Tillichovej univerzalistickej pneumatológii píše s neskrývanými sympatiami, hoci nie nekriticky. Čitateľ-teológ je postupne uvádzaný do širokého sveta jedného z najvýznamnejších teológov 20. storočia, čitateľ-neteológ do možností, aké možno ponúknuť premýšľavému intelektuálovi modernej teológie. Autor sa pokúsil načrtnúť Tillichov veľkolepý pokus nájsť jednotný svet, na ktorom sa podieľa cirkev i kultúra. Vníma cirkev ako súčasť kultúry. Ona je reprezentantom spoločenstva Ducha, ale ako sociologická skupina je i jeho deformáciou. Cirkev si nemôže robiť nárok na podrobenie si kultúry v mene spoločenstva Ducha, ale na druhej strane stojí proti všetkým profanizujúcim pokusom, ktoré by chceli cirkev izolovať od kultúrneho života.

vyd. Tranoscius, Liptovský Mikuláš 2022

(mäkká väzba)

Peter Smrek: Cesta muža

Ako žiť s prítlačivosťou k rovnakému pohlaviu

vyd. LÚČ Bratislava, 2021

Predslov

Milý čitateľ diela, o ktorom jeho autor píše:

Všetko, čo píšem, som prežil na vlastnej koži... Za touto knihou je skoro tridsaťročná skúsenosť, počas ktorej som hľadal odpovede na všetky „prečo“...

Dôvodom, pre ktorý som sa ujala sprostredkovania medzi autorom a vydavateľstvom, je, že chápem jeho potrebu nezverejniť svoju identitu a písať pod pseudonymom pri hlbokom osobnom vyznaní v takej intímnej oblasti, akou je sexualita, ale aj preto, lebo poznám mnohých, ktorí rovnako či podobne ako autor vnímajú a prežívajú prítlačivosť k rovnakému pohlaviu.

Na Univerzite Komenského v Bratislave som ešte v roku 1995 úspešne obhájila diplomovú prácu „Vplyv sociálnych faktorov na formovanie homosexuálnej

orientácie“. Preto veľmi vítam závery genetického výskumu na takmer polmiliónoch vzorkách z roku 2019 (Ganna et al., Science 365, 882 (2019) [cit.2021.6.9.] www.science.org/lookup/doi/10.1126/science.aat7693) prezentované autormi štúdie spolu so zástupcami LGBTQ na ich webstránke v sekcii „čo sme objavili a limitácie“. Píšu:

Dôležité sú aj negenetické faktory. Aj keď sa naša štúdia zaoberá genetickými vplyvmi na homosexuálne správanie, predchádzajúce výskumy naznačujú, že sú dôležité aj iné, negenetické vplyvy. Naše genetické nálezy v žiadnom prípade nevyklúčujú ďalšie vplyvy kultúrne, spoločenské, rodinné alebo individuálne skúsenosti jednotlivcov alebo negenetické biologické vplyvy vo vývine sexuálneho správania a orientácie. ([cit.2021.6.9.] www.geneticsexbehavior.info/what-wefound/)

Predmetom prieskumu v mojej diplomovej práci bola primárna rodina, konkrétne prieskum vzájomných vzťahov medzi rodičmi a dieťaťom, ktoré v dospelosti prežíva homosexuálnu orientáciu a tiež otázka prvých intímnych skúseností. Prieskumu sa zúčastnilo 272 osôb z toho 76 s inými ako heterosexuálnymi sklonmi.

Môj konzultant, vedúci katedry prof. PhDr. Ján Gabura, Csc, v posudku ku mojej diplomovej práci uviedol: *Homosexualita je málo poznaný sociálny fenomén, o ktorom odborníci ani verejnosť nemajú dostatok relevantných informácií. Stále pociťujeme absenciu kvalifikácie a analýzy tejto problematiky, ktoré by zaplnili biele miesta na mape nášho poznania tohto javu a pomohli profesionálom, ktorí s homosexualitou pracujú. Oceňujem výber témy diplomantkou, ktorá sa pustila do veľmi náročnej úlohy.*

Ja zase oceňujem odvahu i rozvahu autora knihy Cesta muža, ktorý sa snaží tri desaťročia z jemu dostupných zdrojov nachádzať odpovede tak ako píše: „... na všetky „prečo“...“

Iste by som uvítala búranie mýtov, ktoré sa za desaťročia „udomácnili“ – ako „gay gén“ či „takto narodený“. Aj prestížny vedecko populárny časopis Nature prezentuje rozsiahlu genetickú štúdiu z roku 2019 (Ganna et al., Science 365, 882 (2019) slovami: „*Neexistuje gay gén*“, takto komentuje výsledky štúdie jej autorka pre časopis Nature. Ganna spolu so svojim tímom použili analýzu, ktorá odhaduje, že maximálne do 25 % vplyva na sexuálne správanie genetika a zvyšok je ovplyvnený prostredím a kultúrnymi faktormi – podobne ako to bolo zistené v iných menších štúdiách. Nature 573/2019, s. 14-15 [cit.2021.6.9.] www.nature.com/articles/d41586-019-02585-6)

Veda a pravda si prerážajú cestu. Je to dôležité, lebo popieranie skutočností dáva priestor sexuálnemu zmätku dospievajúcich: *Vedomie, že na sexuálny vývin môže mať vplyv stav spoločnosti, predovšetkým však stav oboch podstatných subkultúr, ženskej a mužskej, je významné. V súčasnosti sa však robí všetko pre to, aby sa vplyv spoločnosti poprel a tým sa dáva priestor sexuálnemu zmätku dospievajúcich... Prítom nič nie je také nepravdepodobné ako predstava, že sa človek ako homosexuál už narodí, keď vieme, akým zložitým vývinom ešte len musí prejsť do svojej dospelosti. (...) Donedávna sme nevedeli, že interakcie s okolím majú vplyv na utváranie mozgu už od prvých hodín po narodení. (Trapková a Chvála, Žena a muž v rodine, s. 167, 168 (2014)).*

To sú slová českých odborníkov, sexuológa a rodinného terapeuta Vladislava Chválu a klinickej psychologičky a psychoterapeutky Ludmily Trapkovej.

Kniha Cesta muža zachytáva nie jednoduchú cestu životom človeka prežívajúceho prítlačivosť k osobám rovnakého pohlavia. Je jedným z mnohých. Ďakujem vydavateľstvu LÚČ, že sa rozhodlo priblížiť jeho cestu čitateľovi.

Ing. Mgr. Eliška Madžová

Marek Markuš

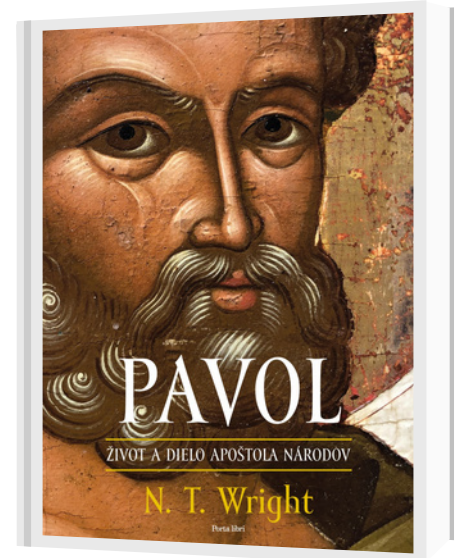
vydavateľ, konzultant a misijný pracovník

MUŽ, KTORÝ PÍŠAL LISTY

Nicholas Thomas Wright: Pavol

Ako žiť s prítlačivosťou k rovnakému pohlaviu

vyd. Porta Libri, 2021

N. T. Wright je popredný novozmluvný teológ a svetový odborník na dejiny raného kresťanstva, zvlášť dielo apoštola Pavla. Slovenskému čitateľovi už nie je neznámy – najmä vďaka dielam Prekvapení nádejou (2016) a Ako sa Boh stal kráľom (2019). Vydavateľstvo Porta libri teraz prichádza s jeho ďalším kľúčovým dielom: PAVOL – život a dielo apoštola národov.

O apoštolovi Pavlovi sa širokej verejnosti dostalo viacero životopisov. O ďalší sa postaral novozmluvný teológ N.T. Wright, ktorý sa vo svojom štúdiu Novej zmluvy venuje práve Pavlovi a jeho teológii. Jeho životopis Apoštola Pavla vychádza z Wrightovho poznania biblickej gréčtiny, novozmluvnej teológie a historického kontextu judaizmu druhého chrámu v širšej grécko-rímskej kultúre prvých storočí nášho letopočtu. V roku 2013 vydal svoje akademické životné dielo: „Paul and the Faithfulness of God “ (Pavol a vernosť Boha, 2013). Toto akademicky hutné dielo však má až 1 700 strán a bežným čitateľom je tak finančne a jazykovo nedostupné. Vďaka americkým editorom však Tom Wright napísal o Pavlovi ľahko čitateľné životopisné dielo s jednoduchým názvom: PAVOL.

Wright sleduje v tomto podrobnom životopisnom diele životnú cestu Saula z Tarzu, ktorý sa stal apoštolom Pavlom. Pútavé rozprávania vás vvedie do Saulovho sveta judaizmu druhého chrámu a jeho horlivého prenasledovania prvých Ježišových nasledovníkov. Na ceste do Damasku nás spolu so Saulom šokuje stretnutie so vzkrieseným Mesiášom. Potom so Saulom odídeme do Arabskej púšte a utiahneme sa do jeho rodného Tarzu. Následne sa s Pavlom vydáme na nebezpečné cesty najúspešnejšieho misijného teológa všetkých čias po rímskych mestách Malej Ázie a južnej Európy, až po mučenícku smrť v rukách cisára Nera v Ríme. Apoštol Pavol bol jedným z najvplyvnejších mysliteľov v dejinách našej civilizácie a Tom Wright vysvetľuje prečo:

„Udalosti, ktoré sa odohrali pred dvomi tisícmi rokov v južnej Európe a západnej Ázii, sú aj pri pohľade späť rovnako zarážajúce, ako boli v tom čase. Energický a výrečný muž, nie ktovieaký fešák a z opovrhovanej rasy, sa vydal putovať z mesta do mesta, hovoriť o Jednom Bohu a jeho „synovi“ Ježišovi. Zakladal malé spoločenstvá ľudí, ktorí uverili tomu, čo im vrazil. Potom im písal listy s takým silným nábojom, že aj dnes sú rovnako svieže, ako keď ich diktoval. Pavol by namietať proti tvrdeniu, že on zmenil svet. Svet zmenil Ježiš, povedal by. Všetko, čo hovoril o Ježišovi, o Bohu, o svete a o skutočnej ľudskej prirodzenosti, podával tvorivo, pôsobivo, aj kontroverzne. Po Pavlovi už nič nebolo také, ako dovtedy.“

Podnadpis, ktorý sa vydavateľ rozhodol dať tomuto životopisnému dielu PAVOL – život a dielo apoštola národov, naznačuje jednu dôležitú vec. Okrem popisu Pavlovho života a komplexného židovsko-grécko-rímskeho sveta, v ktorom Pavol pôsobil, nám Tom Wright opisuje kontext, v ktorom vznikli Pavlove diela. O neuveriteľnom vplyve Pavlových spisov píše:

„Pozrime sa na pozoruhodné fakty. Pavlove listy majú v štandardnom modernom preklade menej než osemdesiat strán. Aj ako celok sú kratšie než každá jedna z Platónových rozpráv či Aristotelových pojednaní. S určitosťou však môžeme povedať, že jeho listy podnietili vznik väčšieho počtu komentárov, kázní, monografií a dizertačných prác, než ktorékoľvek iné staroveké spisy. Je to akoby sa osem či desať drobných malieb neznáameho umelca stalo vyhľadávanejšími, študovanejšími, napodobňovanejšími a oceňovanejšími než všetci Rembrandtovia, Monetovia a Van Goghovia sveta dokopy.“

Týchto 80 strán je pre nás i dnes zdrojom obrovskej múdrosti, vďaka ktorej môžeme poznávať Krista tak, ako ho poznával Pavol. Pre zachytenie ducha textu je však kľúčové poznať kontext – a to je presne Wrightov prístup.

Okolnosti vzniku Prvého listu Korintanom opisuje Tom Wright takto:

Nielen vidieť, ale aj vedieť

V Prvom liste Korintanom, písanom zrejme okolo roku 53, musel Pavol riešiť mnohé problémy tamojšej cirkvi a predovšetkým dva z nich boli zrejme súčasťou väčšej krízy, ktorá vtedy prepukla. Predchádzal mu kratší predbežný list (ten sa však nezachoval), v ktorom vyzýval veriacich, aby sa nespoločovali s ľuďmi, čo opovrhujú prísny židovským a kresťanským morálnym kódexom, zvlášť v otázkach sexu, peňazí, modlárstva a iných oblastí, ktoré boli živnou pôdou pre nenáležité správanie. Potom nasledovali konkrétne pokyny týkajúce sa potreby vylúčiť jedného konkrétneho člena zboru, ktorý žil s otcovou manželkou. Niektorí zo zboru, možno priatelia tohto človeka, to azda považovali za príliš tvrdé. Zároveň bol zbor rozdelený – niektorí členovia vyhlasovali, že za svojho skutočného vodcu nepovažujú Pavla, ale uprednostňujú Petra (Kéfasa) alebo Apolla. Tieto dva problémy sa možno prelínali. Ak sa ľuďom nepáčili Pavlove striktné pokyny, bolo prirodzené, že uprednostnili iného učiteľa. Vynára sa tu však aj podružný problém.

O Petrovi čosi vieme. Ale čo Apollo? Apollo bol vplyvný učiteľ Písma, pôvodne z Alexandrie, ktorý sa vyskytol v Efeze hneď po Pavlovej prvej návšteve a potom sa presunul do Korintu. Kým bol Apollo v Efeze, vysvitlo, že hoci pozná základné fakty o Ježišovi, považuje ho za pokračovateľa diela Jána Krstiteľa a nie za Mesiáša, ktorého smrťou a vzkriesením sa uskutočnilo to, čo mohol Ján len predvídať. Pavlovi priatelia Priscilla a Akvila si preto vzali Apolla bokom a všetko mu vysvetlili podrobnejšie – je to jeden z tých momentov, keď by sme veľmi radi boli muchou na stene a mohli počúvať ich rozhovor. (Toto malo zvláštnu dohru: v Efeze sa Pavol stretol so skupinkou nasledovníkov Jána Krstiteľa a vysvetlil im, ako sa Jánove slová naplnili v Ježišovi.) Pre nás je dôležité, že Apollo neskôr odišiel do Korintu a tam urobil na zbor veľký dojem. Výsledkom bolo, že niektorí členovia zboru usúdili, že Apollo im ako učiteľ vyhovuje viac ako Pavol.

Medzitým navštívil Korint aj Kéfas – Peter, Ježišova pravá ruka – a niektorí sa rozhodli, že on je konečne ten ich človek. Nájdú sa takí, čo sa domnievajú, že sa v Korinte mohol zopakovať konflikt z Antiochie (ako v Galat'anom 2) a že Peter sa možno znovu pokúsil presadiť dvojúrovňové spoločenstvo a oddelovanie Ježišových nasledovníkov zo Židov a pohanov počas stolovania.

O takom niečom neexistujú žiadne dôkazy. To však neznamená, že Pavol skákal od radosti, keď Peter prišiel v jeho neprítomnosti vyučovať zbor, ktorý Pavol založil a o ktorý sa staral prvých osemnásť mesiacov ich nového zborového života.

Pavol v 1. Korint'anom problém pomenováva ako problém „kultov osobností“. Musel tam byť prítomný aj pocit osobného zranenia. On bol ten, kto im povedal o Ježišovi ako prvý. On sa tešil, keď videl, ako duch mocne pôsobí medzi novými veriacimi. On ich miloval, modlil sa s nimi, pracoval medzi nimi, plakal s nimi. Možno si priať, aby Priscilla a Akvila boli zostali v Korinte a neodišli s ním do Efezu – iste by ľudí správne usmernili...

V každom prípade Pavol napísal 1. Korint'anom zrejme na sklonku roku 53 a potom urobil niečo, čo sa ukázalo ako veľká chyba. Preplavil sa cez Egejské more na krátku návštevu Korintu. Hoci sa snažil uplatniť v danej situácii svoju autoritu, jeho snahy boli odmietnuté. Dali mu výrazne pocítiť, že tam nie je vítaný. A tak považoval za najlepšie urýchlene odísť. Navyše mu odporučili – a ak ste nikdy nepôsobili ako miestny kňaz a kazateľ, neviete si predstaviť, ako hlboko vie niečo také človeka zraniť –, že ak bude chcieť niekedy v budúcnosti prísť, má si zaobstarat' odporúčajúce listy od niekoho, komu Korint'ania dôverujú. Vieme už o Pavlovi dosť na to, aby sme vedeli, ako ho to poznačilo. Mal bohaté skúsenosti s prejavovaním lásky a dôvery tým, ktorým priniesol vieru v Mesiáša, ako aj s tým, že títo ľudia mu jeho lásku a dôveru oplácali. Tak to aspoň bolo v severnom Grécku. Vidíme to z listov do Tesaloniky (ktoré už boli v tom čase napísané) aj z listu, ktorý neskôr napísal do Filíp. No južné Grécko – práve to miesto, kde dali rímske orgány evanjeliu zelenú – sa obracalo proti nemu. A ak sa toto dialo v rovnakom čase, ako znenazdajky narazil na ťažký odpor v Efeze, začíname chápať, prečo v Druhom liste Korint'anom hovorí, že dospel do bodu, keď sa už lúčil so životom.

PAVOL – život a dielo apoštola národov vychádza ako štvrté dielo v edícii veľkých životopisov. V edícii doteraz vyšli životopisy Luthera od R. Baintona, C. S. Lewisa od A. McGratha a Bonhoeffera od E. Metaxasa.

Okrem knihy Pavol je od autora N. T. Wrighta k dispozícii kniha Ako sa Boh stal kráľom (<https://www.porta.sk/kategoria/teologia-a-filozofia/teologia/ako-sa-boh-stal-kralom/>)

NÁBOŽENSKÉ VYZNANIE NA SLOVENSKU PODĽA SČÍTANIA V R. 1950 – 2021

Údaje podľa Ministerstva kultúry SR

	1950	1991	2001	2011	2021
Obyvateľstvo SR celkom	3.442.317	5.274.335	5.379.455	5.397.036	5.449.270
Nezistené	-	917.835	160.598	571.437	353.797
Bez vyznania	9.679	515.551	697.308	725.362	1.296.142
Veriaci	3.432.638	3.840.949	4.521.549	4.100.237	3.799.331

	1950	1991	2001	2011	2021
RÍMSKOKATOLÍČKA CIRKEV V SR	2.623.198	3.187.383	3.708.120	3.347.277	3.038.511
EVANJELICKÁ CIRKEV AUGSBURSKÉHO VYZNANIA NA SLOVENSKU	443.251	326.397	372.858	316.250	286.907
GRÉCKOKATOLÍČKA CIRKEV V SR	225.495	178.733	219.831	206.871	218.235
REFORMOVANÁ KRESŤANSKÁ CIRKEV NA SLOVENSKU	111.696	82.545	109.735	98.797	85.271
PRAVOSLÁVNÁ CIRKEV NA SLOVENSKU	7.975	34.376	50.363	49.133	50.677
KRESŤANSKÉ ZBORY NA SLOVENSKU	–	700	6.519	7.720	18.553
NÁBOŽENSKÁ SPOLOČNOSŤ JEHOVOVI SVEDKOVIA V SR	–	10.501	20.630	17.222	16.416
APOŠTOLSKÁ CIRKEV NA SLOVENSKU	–	1.116	3.905	5.831	9.044
BRATSKÁ JEDNOTA BAPTISTOV V SR	–	2.465	3.562	3.486	3.883
CIRKEV BRATSKÁ V SR	–	1.861	3.217	3.396	3.440
EVANJELICKÁ CIRKEV METODISTICKÁ, SLOVENSKÁ OBLASŤ	–	4.359	7.347	10.328	3.018
CIRKEV ADVENTISTOV SIEDMEHO DŇA, SLOVENSKÉ ZDRUŽENIE	–	1.721	3.429	2.915	3.001
ÚSTREDNÝ ZVÄZ ŽIDOVSKÝCH NÁBOŽENSKÝCH OBCÍ V SR	7.476	912	2.310	1.999	2.007
STAROKATOLÍČKA CIRKEV NA SLOVENSKU	–	882	1.733	1.687	1.778
CIRKEV ČESKOSLOVENSKÁ HUSITSKÁ NA SLOVENSKU	2.825	625	1.696	1.782	581
CIRKEV JEŽIŠA KRISTA SVÄTÝCH NESKORŠÍCH DNÍ V SR	–	–	58	972	377
BAHÁJSKE SPOLOČENSTVO V SR	–	–	–	1.065	311
NOVOAPOŠTOLSKÁ CIRKEV V SR	–	–	22	166	73
OSTATNÉ	10.722	6.373	6.294	23.340	57.248
AD HOC HNUTIA	–	–	–	–	16.186
OSTATNÉ A NEPRESNE URČENÉ KRESŤANSKÉ CIRKVI	–	–	2.030	2.703	10.811
BUDHIZMUS	–	–	1.663	2.530	6.722
POHANSTVO A PRÍRODNÉ DUCHOVNO	–	–	–	–	4.007
ISLAM	–	–	1.212	1.934	3.862
HINDUIZMUS	–	–	193	255	975
INÉ	–	–	1.116	15.918	14.685

Mgr. Eva Oslíková, PhD.
evanjelická farárka v Modre,
Predsedníčka Spoločenstva evanjelických žien

KONFERENCIA EVANJELICKÝCH TEOLOGIČIEK PRI PRÍLEŽITOSTI 70-TEHO VÝROČIA ORDINÁCIE DARINY BANCÍKOVEJ, PRVEJ EVANJELICKEJ FARÁRKY V EVANJELICKEJ CIRKVI

15. júla 2021 uplynulo 70 rokov od chvíle, kedy sa v histórii Evanjelickej cirkvi na Slovensku udiala pamätná udalosť. Konala sa vďaka odvahe a úsiliu ženy, ktorá ako prvá aj napriek rôznym komentárom a ťažkostiam absolvovala štúdium, ktoré bolo dovtedy vyhradené iba pre mužov. Hoci nebola prvou ženou, ktorá by teológiu študovala, predsa bola prvou, ktorá ho úspešne ukončila a ďalej sa snažila o vstup do duchovnej služby. Touto ženou bola Darina Bancíková. V roku 2022 si pripomíname sté výročie jej narodenia a preto sme v spojení so 70-tým výročím od chvíle aj jej ordinácie pokladali za vhodné pripomenúť si jej životnú cestu a zápasy.

Zmyslom konferencie bolo pripomenúť si obidve dôležité historické udalosti evanjelickej cirkvi – prvú ordináciu ženy do duchovnej služby ako aj život a službu Dariny Bancíkovej. Zároveň sme sa chceli stretnúť a spoločne rozprávať o našej vlastnej službe v cirkvi. O jej predpokladoch a možnostiach, o našich otázkach aj odpovediach, o teológii aj o praktickom živote.

Osud Dariny Bancíkovej je nesmierne inšpiratívnym modelom pre každú farárku a farára. Viacerí a viaceré ju poznali osobne a pre niektoré a niektorých sa stala aj osobnou priateľkou. Jej život a službu po odbornej stránke spracovala a prezentuje doc. ThDr. Sidonia Horňanová, PhD. vo viacerých publikáciách. Ale aj na tomto mieste chcem uviesť niekoľko dát z jej života. Narodila sa 31. decembra 1922 v Kokave nad Rimavicou ako vnučka evanjelického farára Samuela Bancíka. Narodila sa ako nemanželské dieťa a meno jej otca dodnes nepoznáme. Tento fakt jej spôsobil mnohé náročné situácie. Po smrti starého otca sa so svojou mamou Máriou Bancíkovou presťahovala ku matkinej sestre Izabele. Vyrastala spolu s bratrancom Beloslavom Riečanom. V roku 1941 sa ako jediná žena zapísala na Evanjelickú bohosloveckú fakultu do Bratislavy. Ako „poistku“ jej bolo odporúčené zapísať sa aj na iné štúdium a tak súčasne študovala latinčinu a filozofiu na Filozofickej fakulte UK. Štúdium teológie úspešne ukončila druhou teologickou skúškou 8. novembra 1945 a získala titul ThB.. Následne zložila katechétsku skúšku a aj skúšku spôsobilosti stredoškolských profesorov náboženstva. Tí, ktorí jej predhazovali zámer prísť si nájsť pomocou štúdia manžela zistili, že jej túžby a nádeje mali iný cieľ. A aj keď vnímala záujem svojich kolegov o vybudovanie vzťahu, predsa sa rozhodla, že jej túžba

po službe Bohu a cirkvi je silnejšia. Po ukončení teologického štúdia, keďže ordinácia žien nebola v tomto čase nijako riešená, začala pracovať ako učiteľka náboženstva v Banskej Bystrici. Neskôr s pomocou biskupa Dr. Štefana Osuského získala miesto ako lektorka kníh a časopisov vo vydavateľstve Tranoscius v Liptovskom Mikuláši. Popri práci vo vydavateľstve v rokoch 1946-1952 vyučovala náboženstvo na štátnom gymnáziu, na učiteľskej akadémii a tiež na Obchodnej škole v Liptovskom Mikuláši. Profesorské skúšky z náboženstva zložila s vyznamenaním 9. decembra 1948 v Turčianskom Sv. Martine. V cirkvi v tom čase prebiehala intenzívna diskusia o ordinácii žien. Nakoniec Generálny konvent schválil 24. apríla 1951 Štatút ECAV o ordinácii žien a ich ustanovení do kňazskej služby. Jej túžba po službe v cirkvi bola naplnená, keď bola v roku 1951 ako prvá žena spolu v histórii tejto cirkvi ordinovaná za farárku. Ordinačnú slávnosť v Tisovci viedol a do služby ju spolu s ďalšími kolegami vysielal biskup Vladimír Pavol Čobrda. V tento deň sa

konala aj druhá ordinácia v Bratislave vo Veľkom kostole, kde teológov, ktorí nesúhlasili s ordináciou ženy do duchovnej služby, ordinoval biskup Fedor Ruppeldt. Darina Bancíková na ordinačnej slávnosti v Tisovci kázala na text 40. teho žalmu (v. 10-12) „Radostne som oznámil spravodlivosť vo veľkom zhromaždení. Nezavrel som svoje ústa, Hospodin, ty to vieš. Nenechal som si tvoju spravodlivosť pre seba. Rozprával som o tvojej vernosti a spásy. Neutajil som tvoju milosť a pravdu pred veľkým zhromaždením. Ty, Hospodine, neodopieraj mi svoje milosrdenstvo! Tvoje milosrdenstvo a vernosť nech ma ustavične chránia!“ A tak začala jej cesta v duchovnej službe. Stala sa kapláňkou v Liptovskom Mikuláši (1951-1954), neskôr v Starej Turej (1954-1956) a v Lučenci. V Lučenci sa jej pracovalo veľmi dobre, pôsobil tam v tom čase senior Ľudovít J. Hrdlička. Našla u neho bezpečné miesto. Vnímala, že je prijatá a akceptovaná. Z Lučenca bola poslaná do dvojrečového cirkevného zboru v Dolných Salibách (1958) a nakoniec do cirkevného zboru v Drienove (1959-1962). Práve do tohto cirkevného zboru pre ňu 13. februára 1962 prišla štátna bezpečnosť a vzali ju do vyšetrovacej väzby z dôvodu nepriateľstva voči štátu. Vo vyšetrovacej väzbe bola vo väznici v Banskej Bystrici 25 týždňov a po Krajskom súde v Banskej Bystrici konanom 16.-18. júla 1962 bola odsúdená na 14 mesiacov väzenia a päť rokov zákazu činnosti. Do výkonu trestu nastúpila v Banskej Bystrici 4. februára 1963, odkiaľ bola preložená do Pardubíc, a tu bola až do 26. júla 1963. Jej príbeh nebol ojedinelý a aj keď mnohí ďalší boli pre svoju vieru a angažovanosť potrestaní omnoho viac, predsa bol jej príbeh zvláštny. Práve aj na jej živote, kedy jej jediným previnením bolo, že svoju prácu a službu konala s nadšením a dôsledne môžeme vidieť, akú ranu na myslení a živote jednotlivcov aj cirkvi socialistický systém spôsobil. Štátny socialistický systém sa s otázkou viery vyrovnával násilím rôzneho druhu a jeho stopy v spoločnosti cítime a vnímame ešte stále. Darina Bancíková po návrate z väzenia nemohla nájsť zamestnanie. Vstup do služby jej bol zabránený na ďalších päť rokov a v žiadnom ďalšom zamestnaní ju nechceli. Nemala prácu, nemala príjem, nemala kde žiť. Bola odkázaná na láskavosť svojich blízkych a kolegov. Zažila, ako veľmi dokáže strach o existenciu ovplyvniť aj správanie viacerých z tých, ktorí pôvodne chceli pre Krista obetovať život. Nakoniec prácu našla a nastúpila ako referentka v Štátnej poisťovni vo Zvolene. Pobyt vo väzení podlomil jej zdravie. Po viacerých žiadostiach o zníženie vedľajšieho trestu, ktoré jej boli zamietnuté, dostala štátny súhlas pre kňazskú službu až v roku 1968, a to do Veľkého Lomu. Od chvíle, kedy skončila školu a kým mohla znovu začať pracovať uplynulo dvadsaťtri rokov. Jej inštalácia sa uskutočnila až v roku 1973. Vo Veľkom Lome Darina Bancíková nakoniec pôsobila spolu 27 rokov, do dôchodku odišla 31. januára 1996. Žila v Lučenci, neskôr sa pre zdravotné problémy presťahovala do zariadenia sociálnych služieb ED v Horných Salibách, kde 30. júla 1999 zomrela. Pochovaná je v Kokave nad Rimavicou, do hrobu svojho starého otca Samuela Bancíka. Bola publicisticky a literárne činná, svoje texty publikovala v časopisoch: Evanjelický posol spod Tatier, Cirkevné listy, Tranovského kalendár a i., spolupracovala so Slovenskou televíziou aj Slovenským rozhlasom. Z pobytu vo väzení vydala pamäť Divné sú cesty Božie (1991). Angažovala sa za práva žien v spoločnosti a cirkvi. Zúčastnila sa pri obnovení činnosti Spoločenstva evanjelických žien v ECAV. Bola členkou Červeného kríža, Matice slovenskej, Zväzu protifašistických bojovníkov a Konfederácie politických väzňov. Svoju životnú cestu zachytila v knihe „Prebytočný človek! Prebytočný človek?“, ktorú v roku 2021 vydalo OZ Priatelia histórie Novohradu v spolupráci s vydavateľstvom Miloš Hric a OZ Prvá iskra Utekáč.

*"Konala som vo vedomí
zodpovednosti za iné,
že ako ja pracujem,
tak budú posudzovať aj ostatné."*

Darina Bancíková

Darina Bancíková sa svojím odhodlaním, vytrvalosťou a hlbokou vierou stala pre evanjelickú cirkev symbolom zápasu o oficiálne a akceptované uplatnenie žien v evanjelickej cirkvi na Slovensku. Bola prvou z mnohých, ktoré svojím odhodlaním, vzdelanosťou a autentickou službou dokázali svojim súčasníkom, že ženy sú rovnako ako muži obdarované, schopné a povolané zvestovať evanjelium v cirkvi. Udalosti jej života sa stali podstatnou súčasťou zápasu žien pre zrovnoprávnenie žien a mužov v duchovnom úrade v protestantských cirkvách, ktorý cirkev sprevádza od jej začiatkov. V našej histórii sa jej ordinácia stala priekopníckym výsledkom reformačného úsilia, pretože aj Lutherovo porozumenie a teologické vykladanie všeobecného kňazstva všetkých pokrstených vytvorilo jeden z dôležitých argumentov pre zdôvodnenie možnosti povoliť ženám vstúpiť do oficiálnej kňazskej služby. A predsa trvalo ďalších viac než 400 rokov, kým sa táto rovnoprávnosť v duchovnom úrade mohla stať skutočnosťou. Aj v Evanjelickej cirkvi na Slovensku to v čase diskusií o možnosti ordinovať ženy vyžadovalo predovšetkým od mužov v úrade biskupov a farárov teologickú múdrosť, osobnú odvahu a ochotu k zmene v spôsobe myslenia. Vďaka Bohu boli ochotní toto rozhodnutie podporiť a prevziať zaň zodpovednosť. Pretože dovoliť ženám stať sa farárkami nebolo jednoduché. Samotné rozhodnutie a aj jeho uskutočnenie vyžadovalo odvahu, pokoru a veľa trpezlivosti. Zo strany cirkvi a jej predstaviteľov ako aj v živote Dariny Bancíkovej a aj

d ďalších žien, ktoré sa uchádzali o duchovnú službu v cirkvi. Ani po schválení Štatútu ECAV o ordinácii žien a po vstupe do služby mnohé nemali jednoduchú cestu a vždy otvorené dvere. Ich služba a schopnosti boli často preverované prísnejšie, podmienky pre ich službu boli v samotnom Štatúte nastavené diskriminačne a nie vždy boli svojím okolím prijaté a akceptované. Tento prístup sa počas desaťročí na základe svedectiev o ich schopnostiach a výdrži, biblickej a teologickej odbornosti zmenil. Aj preto je odkaz príbehu týchto ľudí jednou z podstatných udalostí v dejinách ECAV v rámci 20. storočia. Lebo tak, ako každá dôležitá zmena, aj táto stála mnoho. S vďakou za tieto ženy a mužov sme sa rozhodli si pripomenúť ich odkaz. Dnes má Evanjelická cirkev a. v. na Slovensku v svojej službe takmer 43 % žien z celkového počtu duchovných spolupracovníkov. Avšak ešte aj dnes sa stretávame s názormi, že ženy by nemali slúžiť

ako farárky. Tieto názory sú však častejšie výsledkom určitých zdedených predstáv o pridelení určitých daností a schopností na základe pohlavia ako biblicko-teologickými argumentmi.

Vzhľadom na všetky tieto aspekty, ktoré sa v téme o ordinácii žien stretávajú, sme sa ako členky Združenia evanjelických duchovných rozhodli, že v roku 70-teho výročia od ordinácie Dariny Bancíkovej zorganizujeme pre ženy farárky samostatnú Konferenciu evanjelických teologičiek. Chceli sme vytvoriť priestor, kde by sa ženy mohli stretnúť, zdieľať a diskutovať o tom, čo to pre ne znamená slúžiť ako farárky v cirkvi; aby mohli rozprávať o svojich skúsenostiach, o nádejach, obavách aj vzdelaní; o minulosti aj o budúcnosti. Pôvodne sme plánovali prezenčné stretnutie spojené aj s možnosťou oddychu a relaxu. Avšak covidové opatrenia a ich dodržiavanie takúto možnosť neumožnili. Preto sme sa dohodli na online verzii jednoduchovej konferencie, na ktorú sa farárky a teologičky mohli prihlásiť z takmer akéhokoľvek miesta. Termín Konferencie sme orientovali na letný dátum, pretože sme chceli pripomenúť deň, kedy sa ordinácia Dariny Bancíkovej konala. Najprv sme si vytvorili tím žien, ktoré konferenciu pripravili. Sú to Eva Oslíková, Božidara Bašková, Pavlína Šofranková, Erika Sokola, Slávka Danielová, Anna Činčuráková-Tipulová a Denisa Vargová. Program sme vytvorili v spoločnej diskusii na základe tém, ktoré ženy v cirkevnej službe vnímajú pre seba ako dôležité, potrebné, zaujímavé a užitočné. Ako prednášateľky sme oslovili ženy, ktoré v rámci svojho teologického štúdia dosiahli status autority v rámci cirkvi a ktoré svojou prácou, postavením a službou prezentujú odkaz Dariny Bancíkovej. Pre tému História a súčasnosť ordinácie žien sme oslovili dekanu Husitskej teologickej fakulty Univerzity Karlovej v Prahe doc. ThDr. Kamilu Veverkovú, PhD.; pre tému Rola a identita farárky evanjelickú farárku, psychoterapeutku a dlhoročnú riaditeľku Vzdelávacieho seminára pre evanjelických farárov a farárky v Rakúsku Mag. Johannu Uljas-Lutz. O spracovanie témy Autorita ženy v cirkvi sme požiadali teologičku, prednášajúcu na Johannelund School of Theology v Uppsale, Švédsko a evanjelickú farárku z Medzinárodného kresťanského zboru v Tokiu M. Div. Sarah Hinlicky Wilson, PhD. a o praktické skúsenosti evanjelickú farárku, bývalú dekanu a supervízorku (DGfP) z partnerskej württemberskej cirkvi Gerlinde Huhn. Tému Rodová rovnosť z biblického pohľadu predstavila evanjelická farárka a koordinátorka WICAS pre strednú a východnú Európu Marta Ferjová a o prezentovanie právnych informácií týkajúcich sa žien v službe pod názvom Ženský aspekt v cirkevných zákonoch sme požiadali absolventku EBF UK a právnickej fakulty UK odbornú asistentku na katedre rímskeho práva, kanonického a cirkevného práva na Právnickej fakulte UK v Bratislave Mgr. Valériu Teréziu Dančiakovú, PhD. Keďže zámer zorganizovať Konferenciu vznikol na podnet už existujúcich ženských teologických spolkov v nemecky hovoriacich cirkvách, kde existujú pod názvom Konvent evanjelických teologičiek, pre prezentáciu ich práce sme oslovili farárku a predsedníčku výboru Konventu evanjelických teologičiek Barbaru Eisenhardt. Samostatným vstupom bolo predstavenie knihy Dariny Bancíkovej „Prebytočný človek! Prebytočný človek?“ farárkou Máriou Hroboňovou a príspevku profesorky Małgorzaty Grzywacz z Instytutu Kulturoznawstwa

EVANJELICKÝCH DUCHOVNÝCH

KONFERENCIA EVANJELICKÝCH TEOLÓGIČIEK

FARÁRKA V 21. STOROČÍ

CELODENNÁ ONLINE KONFERENCIA
PROSTREDNÍCTVOM APLIKÁCIE ZOOM

OSLOVENÉ PRÁVNIČKY: OSLÍKOVÁ, PH.D., S-LUTZ, FERJOVÁ, DANČIAKOVÁ, PH.D., WILSON, EISENHARDT

KTORÉ SA STRETNÚ:

HUDÁKOVÁ, DANIELOVÁ, PEŤKOVSKÁ, VELEBÍROVÁ, VARGOVÁ, ČINČURÁKOVÁ

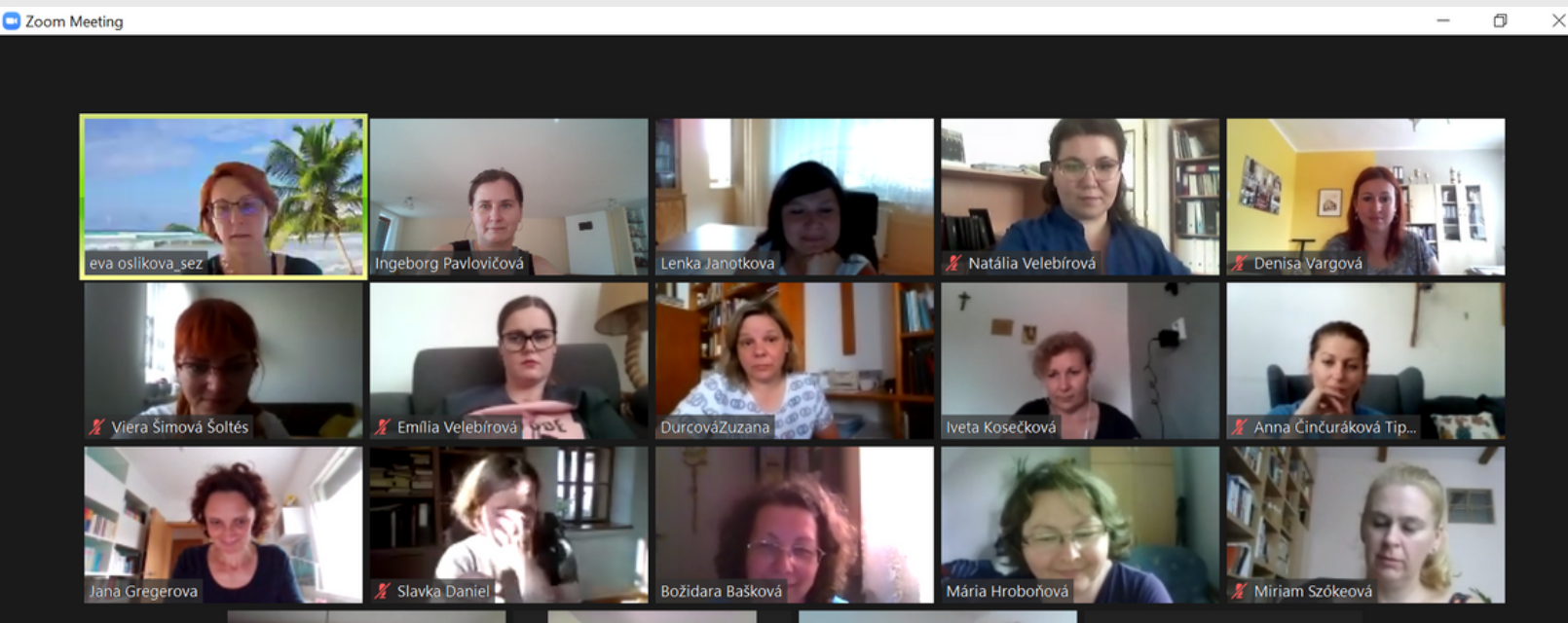
15. JÚL 2021 15. JÚL 2021

PRIHLASOVANIE: PRIHLASOVANIE NA:
[HTTPS://FORMS.GLE/8V7FORMS.GLE/KL8BHFGNCLVP4BKW6](https://forms.gle/8V7FORMS.GLE/KL8BHFGNCLVP4BKW6)

KONFERENČNÝ POPLATOK: 10,- €

UAM v Poznani (Poľsko) o Darine Bancíkovej. A keďže sa konferencie oficiálne mohli zúčastniť iba ženy (dôvodom pri tomto prvom stretnutí boli sociologické a psychologické aspekty), sme vďačné bratom biskupom, že akceptovali túto našu požiadavku a svoje pozdravy pre účastníčky konferencie nahrali vopred a poslali tak, aby sme si ich mohli na začiatku stretnutia vypočuť. Samotný program celodennej online konferencie tvorili pozdravy bratov biskupov, nasledovalo sedem prednášok a záverečná panelová diskusia, ktorej sa zúčastnili ženy v duchovnej službe v našej cirkvi. Do panelovej diskusie sme oslovili sestry Katarínu Hudákovú, Zuzanu Petkovskú, Slávku Danielovú, Denisu Vargovú a Annu Činčurákovú Tipulovú. V úvode a závere sa účastníckam prihovoriť Eva Oslíková, ktorá konferenciu iniciovala a Božidara Bašková ako zástupkyňa ZED. Konferencie sa zúčastnilo cca 40 žien. Konferencia prebiehala v štyroch jazykoch – slovenskom, českom, nemeckom a anglickom. Pre preklad bolo potrebné zabezpečiť prekladateľky a preklad textov a simultánny preklad skvele zvládli Adela B. Jartimová, Milica Jozafová, Lenka Janotková, Slávka Danielová a preklad textu z angličtiny do nemčiny robil Ján Hadvig. Aby bol simultánny preklad cez aplikáciu zoom možný, zabezpečil nám ZED potrebnú technickú podporu. Pre všetky prednášateľky a účastníčky sme si pripravili malý spomienkový balíček. V každom balíčku bol bulletin s programom konferencie a informáciou o prednášateľkách ako aj bulletin s „technickými informáciami“ o ZED, konferencii a spôsobe pripojenia; ďalej tam bolo vrečko s voňavou kávou s príbehom August Roy a vrečko s voňavým čajom; fotka z ordinácie Dariny Bancíkovej s jej vybraným citátom „Konala som vo vedomí zodpovednosti za iné, že ako ja pracujem, tak budú posudzovať aj ostatné...“, pero a nálepka s logom Konferencie evanjelických teologičiek. Jeho cieľom bolo, aby sme si aspoň na diaľku mohli užiť spoločne príjemný čas a vnímať atmosféru, ktorú vytvára vzácny dar spoločného zdieľania, premýšľania a bytia. Všetky členky prípravného výboru sme túto aktivitu organizovali ako svoju „voľnočasovú“ aktivitu a aj preto sa jej odprezentovanie na stránkach Melanchtonu a na www stránke ZED deje až postupne.

Počas konferencie zaznelo mnoho zaujímavých a inšpiratívnych myšlienok k téme Dariny Bancíkovej, ale predovšetkým k prezentovaným témam. Veľmi silne v diskusii rezonovali skúsenosti kolegyň z Nemecka a Rakúska a skúsenosti kolegyň prezentovaných v panelovej diskusii. Témy konferencie sme nestihli predebatovať. Online jednodenná konferencia nám vytvorila iba ochutnávku toho, ako chcú a vedia ženy spoločne diskutovať. Debaty o autority ženy v službe, skúsenosti mladých aj starších faráriek, ale aj teologické a spoločensko-politické témy určite chceme predebatovať aj ďalej. Sme trojjedinému Bohu vďačné, že aj cez spoločné stretnutia môžeme ďalej rozvíjať túžbu Dariny Bancíkovej, aby evanjelické farárky boli zodpovednými a vzdelanými nositeľkami kňazského úradu. Ďakujem všetkým kolegyniam v duchovnej službe, sestrám a bratom.

Rev. Dr. Sarah Hinlicky Wilson

AUTORITA ŽIEN V CIRKVI

Dobrý deň! Veľmi pekne ďakujem, že ste ma pozvali na vašu konferenciu pri spomienke na Darinu Bancíkovú. Je mi ľúto, že sa môžem zúčastniť iba takto na diaľku a tiež, že túto prednášku posielam ako nahrávku. Je však pre mňa veľkou cťou, že ma pokladáte za Slováka, slovenskú ženu, slovenskú evanjeličku a slovenskú evanjelickú farárku – keďže ja sama som slovensko-americká evanjelická farárka!

Moja téma je „Autorita žien v cirkvi“. Na úvod poviem niečo o sebe, o svojom vlastnom vzťahu k tejto téme a potom prejdem k biblickej a teologickej diskusii.

Ako som už spomínala, som farárka. Som tiež dcérou farára (ktorého niektoré z vás aj poznajú – Paul Hinlicky) a tiež vnučkou farára. V súčasnosti pôsobím ako farárka Evanjelickeho cirkevného zboru v Tokiu. [1] Je to pozícia na polovičný úväzok a vo svojej práci sa zameriavam na anglicky hovoriacu časť cirkevného zboru. (V istom období svojho života som si myslela, že slovenský jazyk sa dá len ťažko naučiť. Teraz, keď sa pokúšam naučiť po japonsky, musím sa ospravedlniť slovenčine. V porovnaní s japončinou je to veľmi jednoduchý jazyk!) Práca, ktorú tu robím, ma veľmi teší, som šťastná. Nie je príliš rušná. Zbor je veľmi medzinárodný a viacjazyčný. Na takom mieste, ako je Japonsko, kde je tak málo kresťanov – každý, kto príde do kostola, skutočne potrebuje Boha. Je ľahké a radostné zvestovať tu evanjelium. Mám pocit, že ľudia tu „pijú“ evanjelium, akoby pili vodu v horúci deň. Osviežuje a obnovuje ich.

Chcela by som vám povedať, že som vždy túžila byť takouto farárkou. Ale pravdou je, že šťastie a radosť v službe sú pre mňa novinkou. Predtým, ako som prišla do Japonska, som 10 rokov neslúžila ako zborová farárka. Môžem vám to aj pokojne vysvetliť: mala som miesto v Ekumenickom inštitúte v Štrasburgu[2], kde som pracovala najmä ako teologička. Týmto spôsobom som žila svoju ordináciu. A áno, milovala som túto prácu. Ale na druhej strane pravdou je, že pred Štrasburgom som slúžila vo svojom prvom zbore v New Jersey v Amerike. Bol to veľmi starý slovensko-americký zbor. Bol takmer mŕtvy. Mesto sa zmenilo a ostalo tu už veľmi málo ľudí s napojením na Slovensko. Ľudia v tomto zostarnutom zbore boli nahnevaní a báli sa zmeny. Nemali radi okolo seba nových ľudí. Dokonca vyhánali ľudí zo zboru – aj vlastných rodinných príslušníkov a iných členov zboru. Nebol to šťastný zbor. Nevydržala som tam ani dva roky. Táto skúsenosť mi zlomila srdce. Takmer zlomila aj moju vieru – do takej miery, že som nedokázala ani prísť v nedeľu na služby Božie. Bola som mimoriadne nahnevaná na Boha a cítila som sa zradená. Vážne som uvažovala o tom, že sa stanem „laikom“ – že odídem zo služby, že už nikdy viac nebudem slúžiť ako farárka alebo o sebe hovoriť ako o farárke.

[1] Webstránka cirk. zboru: <http://jelctokyo.org/english/>. Moje kázne: [tps://www.youtube.com/channel/UCQuTng00qmAcN8mHsEZ6vqA/videos](https://www.youtube.com/channel/UCQuTng00qmAcN8mHsEZ6vqA/videos)

[2] <https://www.strasbourg-institute.org/en/>

Nakoniec som sa svojej ordinácii nevzdala. Pomohla mi v tom aj iná možnosť práce – miesto v Štrasburgu. V tom prostredí to bolo užitočné, že som bola ordinovaná, aj keď som teda primárne nepracovala v zbore. Hlavný dôvod, prečo som sa nevzdala svojej ordinácii, bol ten, že som cítila, že mi Duch Svätý nedal povolenie vzdať sa jej. A ja sama som nechcela poprieť nič, čo som sľúbila pri svojej ordinácii. Problém bol ten, že som nedokázala spojiť skutočnú skúsenosť zborovej práce s mojimi ordinačnými sľubmi alebo s tým, ako je služba opísaná v Augsburgskom vierovyznaní: evanjelium čistotne kázať a velebné sviatosti prisluhovať podľa Božieho slova. Preto som cítila zradu.

Odvtedy som zistila, že mnoho farárov má podobný pocit zrady, keď sa dostanú do zboru. Nielen ženy – aj muži. Možno premýšľate nad tým, či sa ku mne ľudia zo zboru, kde som slúžila, správali zle kvôli tomu, že som žena. Aj ja som nad tým premýšľala. Ale nemyslím si to. Myslím, že tým najväčším problémom bolo to, že centrom ich života ako spoločenstva už nebolo evanjelium. Išlo tam iba o prežitie v zmenenom prostredí. Ale nie o evanjelium.

Je zaujímavé, že kým som slúžila v tomto zbore, písala som svoju dizertačnú prácu na tému ordinácie žien. Študovala som francúzsku pravoslávnu teologičku Elisabeth Behr-Sigel. Bola jednou z prvých žien vo Francúzsku, ktorá v 30. rokoch 19. storočia vyštudovala teológiu a dosiahla titul. Získala doktorát a stala sa redaktorkou pravoslávneho teologického časopisu. Vyučovala a bola dozorkyňou vo svojom zbore. Čo ma však prekvapilo, bolo to, že nikdy ani len nepremýšľala o otázke ordinácie farárov v Pravoslávnej cirkvi, až do svojich 70 rokov! Otázka o ordinácii žien však prišla zvonku, od jej ekumenických priateľov. Najprv odpovedala tak ako každý pravoslávny: nie, nemôžeme mať farárky, lebo je to proti tradícii. Ale čím viac nad tým Elisabeth Behr-Sigel uvažovala, čím viac študovala Písmo, čím viac skúmala cirkevných otcov a pravoslávnu teológiu – tým menej dôvodov nachádzala k tomu, aby sa hovorilo NIE ženskej ordinácii. Napokon jej jedinou odpoveďou bolo: neordinovali sme ženy, lebo sme neordinovali ženy. Nebol to veľmi silný argument! I keď, samozrejme, mnohí pravoslávni kresťania nesúhlasia s jej výrokmi, mnohí dôležití teológovia s ňou súhlasia [3].

To najdôležitejšie, čo som sa od Elisabeth Behr-Sigel naučila, bolo, že Boha veľmi zaujíma, že čo sa týka manželstva a rodičovstva, sme stvorení ako muži a ženy... , ale čo sa týka vodcovstva, riadenia, modlitby, obete, učenia, zvestovania alebo evanjelia, Boha vôbec nezaujímajú rozdielne pohlavia. Pán Boh nepovoláva ani nerozdáva duchovné dary na základe pohlaví. Pohlavie je zaiste extrémne dôležitá realita, ale nie je podstatná pre službu alebo autoritu v cirkvi.... dovedy, pokiaľ z toho my neurobíme niečo závažné, relevantné. A to je chyba, ktorá je v rozpore s Písmom a evanjeliom. Je chybou, keď nútene robíme z pohlavia niečo veľmi dôležité – či sme proti vedeniu žien v cirkvi, alebo ho podporujeme. Jednoducho povedané: odpoveď na otázku „autority žien v cirkvi“ nemá nič dočinenia so ženami. Má však všetko dočinenia s tým, čo vlastne cirkev je a so správnym spôsobom uplatňovania autority vo vnútri cirkvi.

Nedokážem vyčerpávajúco podať biblickú obhajobu tohto bodu, ale dovoľte mi, aby som zdôraznila niekoľko príkladov, k tomu, o čom chcem rozprávať.

Debora a Atalja: Jedným z prvých sudcov Izraela bola žena, Debora (Sud 4-5). Bola bezpochyby najlepším sudcom, akého kedy Izrael mal a bola jasne identifikovaná ako prorokyňa. Mala manžela Lappídóta – ale on nikdy nebol ani sudcom, ani prorokom! Debora dosiahla veľké víťazstvo nad nepriateľmi Izraela spolu s ďalšou ženou – Jáél. Obe boli odvážnejšie a vernejšie ako mužský veliteľ Bárák. Debora je jednoznačne ideálnym držiteľom autority a vodcovstva v Izraeli. Naopak, jedinou nezávisle vládnuťou kráľovnou Izraela bola Atalja. Vyhubila celú kráľovskú rodinu v Izraeli, aby získala moc iba pre seba (2Kráľ 11). Bola násilná a krvilačná; zomrela rovnako násilnou smrťou. Nedostala autoritu od Hospodina; ona ju Hospodinovi ukradla.

[3] Celý príbeh môžete nájsť v mojej knihe, *Woman, Women, and the Priesthood in the Trinitarian Theology of Elisabeth Behr-Sigel* (Žena, ženy a kňazstvo v trojičnej teológii Elisabeth Behr-Sigel). <https://www.bloomsbury.com/us/woman-women-and-the-priesthood-in-the-trinitarian-theology-of-elisabeth-behr-sigel-9780567217776/>

Chulda a Nóadja: V tej istej knihe, 2. knihe kráľov, kde sa píše o Atalji, dozvedáme sa o prorokyni Chulde (kap. 22; viď tiež 2Kron 34). Bola tiež vydatá, a ako Debora, aj ona bola povolaná Hospodinom, aby prorokovala – nie jej manžel. Keď kráľ Joziáš objavil knihu zákona, skrytú v chráme, poslal najvyššieho kňaza, aby sa poradil s Chuldou. Bola jediným človekom, ktorý mohol povedať kráľovi a kňazom, čo od nich vyžaduje Hospodin. Na druhej strane, v knihe Nehemiáša počúvame príbeh o prorokyni Nóadji. Pripojila sa k nepriateľom – Sanballatovi a Tóbijovi – a postavila sa proti Božej túžbe znovuvybudovať jeruzalemské hradby (Neh 6).

Priscilla a Akvila a Zafira a Ananiáš: V knihe Skutkov apoštolov vidíme dva manželské páry. Jedna dvojica, Priscilla a Akvila, slúžili evanjeliu tak, že ho učili. Pavol o nich v Liste Rímskym hovorí ako o svojich najbližších spolupracovníkoch. V Skutkoch sa zvyčajne ako prvá spomína Priscilla a za vyučovanie získava plné uznanie spolu so svojím manželom. Ich manželské partnerstvo je tak blízko „rovnosti“, ako to len môžeme nájsť v starovekom svete. Ich „rovnosť“ je v službe evanjeliu (Skutky 18, Rímskym 16). Naopak, manželská dvojica Zafira a Ananiáš využili cirkev na to, aby oni vyzerali dobre. Neboli čestní ohľadne svojich peňazí a potom klamali cirkevnému zboru. V istom slova zmysle, sú to Adam a Eva v Skutkoch apoštolov – hriešna dvojica, ktorá zničila zidealizovaný raný „Eden“ cirkvi (Skutky 5).

Mohla by som ponúknuť viac príkladov, ale myslím, že chápete, čo chcem povedať. Charakteristickou kvalitou v každom z týchto kontrastných prípadov nie je pohlavie. Jedna žena je dobrá, ale iná žena je zlá. A samozrejme, zistíte, že to isté platí aj pre mužov Biblie. Myslím si, že sme v tejto otázke často zmätení, pretože sa často pýtame na ženy ako ženy, ale zriedka sa pýtame na mužov ako mužov. Ale spomeňme si na Kaina a Ábela, kráľa Achaba a Eliáša, Petra a Judáša.. Nikdy by sme nepovedali: „Och, kráľ Achab bol zlým, lebo bol mužom, ktorý mal moc.“ Ale ľudia za to často povedia: „Ach, kráľovná Ízebel bola zlá, pretože bola ženou, ktorá mala moc!“ Toto je veľmi zlá biblická interpretácia. Takýto výklad môže, samozrejme, odzrkadľovať zložité vzťahy medzi mužmi a ženami vo svete a v cirkvi, ktoré ešte evanjelium neuzdravilo. O takýchto problémoch musíme hovoriť. Ale keď čítame a interpretujeme Písmo, musíme sa, istým spôsobom, prestať zaujímať o ženy ako ženy. Ženy, ktoré povolal Pán Boh a ktoré verne poslúchli, si zaslúžia pochvalu. Ženy, ktoré kradnú moc a uplatňujú násilnú a nečestnú autoritu, by mali byť odsúdené. Rovnako ako muži, ktorí robia to isté!

Otázka pre nás, ktoré sme farárky, by nemala byť, či „ženy“ majú autoritu v cirkvi. Popravde, iba jedna osoba má autoritu v cirkvi – a to: Ježiš Kristus, náš Pán, ktorý povedal: „Daná mi je všetka moc na nebi a na zemi“ (Mt 28,18). Čo potom robí náš Pán Ježiš so svojou autoritou, mocou? Deleguje ju svojim pokrsteným nasledovníkom s týmto príkazom: „Chodte teda, čiňte mi učeníkmi všetky národy, krstiac ich v meno Otca, i Syna, i Ducha Svätého, a učiac ich zachovávať všetko, čokoľvek som vám prikázal“ (Matúš 28:19-20). V týchto slovách vidíme inšpiráciu pre naše Augsburgské vyznanie, čl. VII: „Cirkev je zhromaždením všetkých veriacich, ktorým sa evanjelium čistotne káže a sväté sviatosti podľa evanjelia prisluhujú“. Toto je stredom, jadrom a účelom autority v cirkvi. Neexistuje žiaden dôvod myslieť si, že ženy vo všeobecnosti - ako kategória ľudí alebo kategória kresťanov – nemôžu prijať túto moc, autoritu od Krista; alebo že ženy nie sú kompetentné vykonávať tieto úlohy. Niektoré individuálne ženy nie sú povolané do tejto služby alebo nie sú kompetentné ju vykonávať. Presne tak, ako aj niektorí jednotlivci – muži nie sú povolaní do tejto služby ani nie sú kompetentní ju vykonávať. Ale ak si nejakú konkrétnu ženu Kristus povolá k vykonávaniu služby a ak cirkev vo všeobecnosti potvrdí jej povolanie, ak je ordinovaná, potom má autoritu – moc, zodpovednosť, povinnosť a radosť kázať Slovo a prisluhovať sviatosti.

Samozrejme, že toto automaticky nevyrieši každý problém, ktorému bude žena čeliť ako oprávnená služobníčka evanjelia. Keďže sme fyzicky ženy, a nie muži, máme unikátne skúsenosti a výzvy, ktoré súvisia s manželstvom, materstvom a zdravím (napríklad). Máme aj sociálne skúsenosti s tým, že sa k nám správajú muži, ale aj ženy inak, pretože sme ženy. Som si istá, že niektoré z vás ste stretli ženy, ktoré majú väčší problém so ženami farárkami ako samotní muži! Možno zistíme, že míňame

množstvo energie v rôznych dišputách o tom, či ženy vôbec môžu prijať od Krista moc evanjelia. Je to škoda a ozaj je to strata nášho času a energie. Ale nemôžeme si stále vyberať boje, do ktorých nás Boh povoláva bojovať.

Čo by som si však priala povedať je, že k tomu, aby sme našli silu bojovať tieto boje, aby sme našli silu udržať si vôbec postavenie farárky, potrebujeme, aby sme sa vrátili k hlavnej otázke o autorite a cirkvi. Existuje 10 tisíc, možno 10 miliónov užitočných a naliehavých vecí, ktoré by sme mali v tomto zlomenom svete robiť. Myslím si, že ženy sú niekedy v pokušení napraviť ich všetky a hneď! Ale to nefunguje. Ak ste prijali povolanie byť farárkou, potom musíte sústrediť svoju pozornosť na to jedno, čo treba. Ako Mária, ktorá si vybrala lepší podiel ako jej sestra Marta (Lk 10). Máte iba dve úlohy: zvestovať evanjelium a prisluhovať sviatosti. Ostatné aspekty vašej práce sú cenné, ale sú stále iba na druhom mieste. Až po kázaní a sviatostiach. Kázanie a sviatosti sú zdrojom a vyjadrením vašej pastorálnej autority. Verní ľudia uznávajú autoritu, ktorá vám bola daná, ak vy dáte plnú moc kázaniu a sviatostiam. A nepriatelia evanjelia sa vám tiež takto dajú poznať, pretože ústredné postavenie kázania a sviatostí vo vašej službe ich bude hnevať a budú útočiť. Ale vašou jedinou efektívnou zbraňou proti takýmto ľuďom – a nanešťastie, cirkev trpí ich prítomnosťou – je čisté zvestovanie evanjelia a prisluhovanie sviatostí. Ak ste odkázané iba na tieto dve, budete mať čisté svedomie, i keď budete mať nejakú chvíľu veľmi náročnú službu.

Na záver by som chcela povedať niečo o farárke, na ktorú pri tejto príležitosti spomíname, o Darine Bancíkovej. Myslím si totiž, že túto lekciu sa naučila veľmi dobre. Za posledných pár rokov som napísala a vydala knihu o čase, ktorý som prežila na Slovensku v rokoch 1993–1994. Nazvala som ju *I Am a Brave Bridge* (Som smelý most).[4] Súčasťou môjho zisťovania a prípravy bolo, že som si prečítala aj krátku autobiografiu *Divné sú cesty Božie* v anglickom preklade (God Works in Mysterious Ways).[5] Ako zaiste viete, Darina Bancíková nebola iba prvou ordinovanou ženou v Slovenskej evanjelickej cirkvi, ale bola tiež prvou evanjelickou farárkou, ktorá bola uväznená pre svoju vieru. Vo väzení veľmi trpela a po tom, ako ju prepustili, jej zakázali pokračovať v jej pastorálnej práci. Je však jasné, že napriek všetkému, čo si pretrpela, jej srdce a myseľ boli zamerané na Kristovu moc, autoritu v jej živote, na povolanie slúžiť Mu a na jej vlastnom záväzku držať sa evanjelia za akýchkoľvek okolností. Toto jej určite dávalo silu prežiť toľkú nespravodlivosť.

To utrpenie, ktoré som prežívala ako farárka, je však extrémne malé v porovnaní s tým, čím si prešla Darina Bancíková! Ako pokračujem vo svojom pastorálnom úrade, vidím stále viac a viac jasnejšie, že to jedno, čo mám ponúknuť, to jedno, čo chcem ponúknuť, a to jedno, čo musím robiť, je: zvestovať evanjelium a prisluhovať sviatosti. Mám rada aj iné časti služby – teda, väčšinu z nich. Niektoré sú riadne nepríjemné! To všetky vieme. Ale uprostred toho všetkého je povolanie od Pána Ježiša Krista: aby sme kázali, krstili a prisluhovali Večeru Pánovu. A ako sa to milo píše v našom Augsburskom vyznaní: *Satis est!* To stačí.

[4] Píšem o Bancíkovej na stranách 210–211 v knihe *I Am a Brave Bridge: An American Girl's Hilarious and Heartbreaking Year in the Fledgling Republic of Slovakia*. <https://thornbushpress.com/product/i-am-a-brave-bridge/>

[5] Preklad *Divné sú cesty Božie*, preložil David Brondos, vydané v r. 1996. https://www.worldcat.org/title/god-works-in-mysterious-ways/oclc/1184760893&referer=brief_results

ÚLOHA A IDENTITA FARÁROK

Koncom 70. rokov sa v Rakúsku vytvorila skupina farárok a teologičiek organizáciu (ARGE - Arbeitsgemeinschaft) s cieľom podporovať sa navzájom na ceste k farárskemu úradu a robiť lobingové aktivity pre to, aby sa ženy farárky mohli stať rovnocennými s kolegami, mužmi. V roku 1981 sa to konečne stalo! Ženy farárky síce majú v Rakúsku právo byť ordinované už od 60. rokov 20. storočia, ale nesmeli sa vydať. Až v roku 1981 došlo aj vzhľadom na aktivity spomenutého Arbeitsgemeinschaft k úplnému zrovnoprávneniu mužov a žien.

Ženy v tejto skupine, a postupom času aj ďalšie mladé farárky tejto generácie, sa intenzívne zaoberali ich novou úlohou a identitou ako ordinovaných farárok:

- Akými farárkami chceme byť? Aké dôrazy chceme klásť v svojej službe? V čom chceme našu prácu robiť inak ako naši farári-učitelia a iní mužskí kolegovia?
- Aká spiritualita nás nesie? A ako chceme my medzi sebou oslavovať svoj duchovný život, aby sme sa mohli navzájom posilňovať?
- Musíme byť skutočne dvakrát také dobré ako naši kolegovia, aby sa nám dostalo uznania? Aby sme boli akceptované?
- Ako môžeme dosiahnuť, aby cirkevná legislatíva bola priateľskejšia pre rodinu? – V rámci tejto témy organizovali lobing za nové zákony (napr. aby manžel farárky bol spolu poistený, tak isto aj nepracujúca manželka farára).

K nášmu sebaobrazu silne patrili aj naše pracovné podmienky. Tieto sa postupne menili ruka v ruku so spoločenským vývojom v Rakúsku. Ale ešte aj v roku 1981, keď bolo na Synode dohodnuté a uznané zrovnoprávnenie žien s mužmi, počuli sme v diskusii konzervatívne patriarchálne argumenty proti ordinácii žien; napríklad: „žena nemôže slúžiť dvom pánom“ – myslelo sa tým pravdepodobne slúžiť Bohu aj manželovi. Alebo že my, ženy, nie sme schopné odbaviť pohreb v zime... na to moja múdra farárka-učiteľka reagovala slovami: „Vďaka Bohu existuje vlnená spodná bielizeň“.

Ale boli sme aj niečo zvláštne a dostávali sme veľa pozitívnej pozornosti, napr. konštatovanie: prvá farárka, ktorá káže v tomto kostole; alebo: prvá farárka, ktorá vykoná pohreb v katolíckom kostole. Byť prvou generáciou farárok nám dávalo veľa nadšenia a energie. Rástli sme s našimi úlohami. Mnohé reflektovali vlastnú prácu v supervízii a intervízii.

V 90. rokoch 20. storočia bola za superintendentku/ biskupku zvolená prvá žena a tiež bola žena zvolená na miesto personálnej referentky a teda za členku vedenia cirkvi – čo tiež predtým nebolo možné. Paralelne boli od tohoto obdobia do vedúcich pozícií volené aj neordinované ženy, napríklad ako biskupské kurátorky (v našom kontexte sa jedná o dozorkyne), ktoré spolu s biskupmi a biskupkami viedli diecézy. Tieto ženy boli povzbudzujúcim vzorom pre farárky a tiež symbolom toho, že cirkev sa môže meniť a obnovovať.

A ako vidia mladé farárky, ktoré vzdelávam v kazateľskom seminári, svoju úlohu a identitu v rakúskej evanjelickej cirkvi dnes?

Mnohé hovoria: „stali sme sa samozrejmosťou“. A tiež, že už nie je dôležité, či je človek mužom alebo ženou - dôležité je nájsť rovnováhu medzi prácou (ktorú robíme rady a chceme ju robiť dobre) a voľným časom a súkromím. Súčasne sa ženám ešte vždy venuje pozitívna pozornosť, predovšetkým v ekuméne alebo ďalej na verejnosti a v nových médiách.

Žiaľ, ani v Rakúsku sa aj po rokoch neudiala zmena v zmysle tzv. „pozitívnej diskriminácie“; pre ženy v službe ešte stále nie je jednoduché skombinovať zamestnanie a rodinu. Mnohé mladé farárky zostávajú po pôrode viac rokov doma, alebo na čiastočný úväzok učia náboženstvo. Veľa mladých farárov využíva „materskú dovolenku“ pre otcov (trvá jeden rok), a potom znova nastúpia do práce. Ďalším problémom, ktorý mladé farárky bolestivo vnímajú a zažívajú je tzv. „sklenený“ strop pre farárky vo vedúcich pozíciách; napr. v súčasnosti nemáme žiadnu biskupku v našej cirkvi. Naša „vrchná cirkevná radkyňa“ pre zamestnancov, Ingrid Bachler síce podporuje a povzbudzuje ženy, aby sa uchádzali o vedúce pozície, ale doteraz so skutočne malým úspechom. Vo väčšine posledných volieb biskupov boli navrhnuté vhodné ženy ako kandidátky, ale vždy boli zvolení muži. Ale v našej cirkvi sme mali po sebe dve „vrchné cirkevné radkyne“ pre zamestnancov. Bola to Hannelore Reiner a teraz Ingrid Bachler. A máme ďalšiu ženu vo vedení cirkvi, Gerhild Hergesell. Bola učiteľkou náboženstva a má na starosti rozvoj cirkvi. Prepáčte prosím, že som Vás zobrala na tak dlho do Rakúska, ale chcela som hovoriť o niečom, čo som sama pozorovala a zažila.

Pri rozhovoroch o hľadaní svojej profesionálnej identity mi mnoho žien povedalo, že pri vstupe do služby pre nich nezostali argumenty systematickej teológie podstatné. Mnohokrát som počula: „Ak mám byť úprimná, tieto argumenty a spôsob myslenia mi zostali cudzie. Učila som sa ich na skúšky a chápala som ich, ale nedotkli sa ma hlbšie.“ Úplne inak je to však s biblickou teológiou. Bohatstvo biblických príbehov a ženských postáv v nich je pre mnohé ženy podstatným vzorom pre ich profesionálnu identitu. Okrem vzoru Márie a Marty, dôležitým argumentom je napr. Martino vyznanie Krista v Jánovom evanjeliu. Alebo nový pohľad na Máriu Magdalénu, kde sa zo ženy so zlou reputáciou stáva ústredná postava v skupine učeníkov a učeníčok. Dôležitým momentom je aj exegetické objavenie Junie a iných silných žien v prvých kresťanských zborech. Nemali by sme zabudnúť ani na ženy, ktoré boli prvými svedkyňami zmŕtvychvstania. Naš uhol pohľadu na prvé kresťanské zbory a na misionárov a misionárky sa neustále rozširuje a zostáva dôležitým zdrojom motivácie pre prácu v cirkvi.

Pozorujem päť možných postojov faráriek k svojmu povolaniu. Jedna osoba môže vo svojom živote zažiť všetky tieto postoje, alebo prezentovať viaceré súčasne:

- 1. Rola „prispôsobenej a vd'ačnej“ farárky:** som spokojná, že smiem byť farárkou. Som usilovná a spoľahlivá. Nechcem zbytočne pútať pozornosť. Keď je toho na mňa veľa, som depresívna a pokúšam sa o nepriame uplatnenie sily.
- 2. Rola „vyhľadávačky pozornosti“:** chcem dokázať, čo viem a chcem byť obzvlášť dobrá vo svojej práci. Rada idem novými cestami a potrebujem pozornosť a potlesk, aby som mohla zažiarieť.
- 3. Rola obete:** cirkevné vedenie - alebo tí „mocní“ v mojom zbore - sa ku mne správajú nespravodlivo. Musím byť statočná, aby som všetko zniesla a vydržala.
- 4. Rola zúrivej:** som sklamaná a urazená, pretože ženy nemajú vo vedúcich pozíciách v cirkvi žiadnu šancu. Tento sklenený, neviditeľný a nepreniknuteľný strop v kariére ma veľmi zamestnáva, veľa sa tým zaoberám. Som silná a chcem sa presadiť.
- 5. Rola „pragmatickej a vecnej“ farárky:** všetko beriem, ako príde. Som nestranná, nezaujatá a nepreháňam to s pracovnou horlivosťou. Využívam svoje skúsenosti a poznanie ľudí, ich povahy, aby som mohla pracovať čo najefektívnejšie.

Každá žena je vo svojej pracovnej biografii jedinečná a všetky pokusy zaradiť ľudí do skupín sú len všeobecná klasifikácia, ktorá nemusí byť pre jednotlivca celkom presná a spravodlivá. Napriek tomu, alebo vlastne práve preto, prosím teraz Evu a všetky, aby sme sa rozdelili do skupín podľa princípu náhodnosti; na ZOOME to funguje dobre. Pozrieme sa na týchto päť skupín a budeme spoločne hovoriť o tom, či tieto roly poznáte a či ste ich pozorovali na sebe. Možno majú slovenské farárky ešte ďalšie roly, ktoré používajú vo svojej službe?

Mgr. Valéria Terézia Dančiaková, PhD.

MÁME PRÁVO NA ŽENSKÝ ASPEKT V ZÁKONE?

V súčasnej dobe sa vo všeobecnosti v rámci európskej spoločnosti stále viac presadzuje rodová rovnosť a prehľbujú sa snahy dosiahnuť pre ženy rovnaké postavenie v spoločnosti, ako majú muži. Hoci sa, našťastie, už v dnešnej dobe stretávame s prípadmi odlišného zaobchádzania so ženami minimálne, ešte stále nie sme v situácii, že by žena mala v každej situácii rovnaké podmienky ako muž. Na druhej strane je však potrebné zdôrazniť, že hoci sme si jednoznačne rovní, nie sme rovnakí a ten najvýraznejší a najvýznamnejší rozdiel je práve v schopnosti vynosiť a porodiť dieťa. Materská dovolenka ako taká v dnešnej dobe už nie je vyhradená výlučne ženám a aj muži majú možnosť so svojimi deťmi ostať doma na „materskej dovolenke“. Pre ženu má však čas materskej dovolenky úplne iný význam ako pre muža. Tento čas je pre ženu nielen časom, aby bola so svojím dieťaťom, budovala si s ním puto a mala možnosť sa mu v prvé mesiace v maximálnej možnej miere venovať, dojčiť ho a starať sa oň, ale je to aj čas na fyzické a často aj psychické zotavenie ženy po tehotenstve a samotnom pôrode, ktoré často naozaj trvá celé mesiace. Na druhej strane však dlhodobá izolácia ženy-matky s dieťaťom od okolitého sveta nevyhovuje každej žene. Po skončení materskej dovolenky, ktorá v súčasnosti trvá vo svojom základe 28 týždňov[1], má žena nárok na využitie možnosti ostať s dieťaťom doma až do dovŕšenia tretieho roku jeho veku v podobe rodičovskej dovolenky.[2]

Z hľadiska cirkevno-právnej úpravy je materská dovolenka v súčasnosti upravená v Cirkevnom zákone Cirkevnom zákone č. 6/2001 o materskej dovolenke. V zásade zákon len zbežne upravuje určité špecifiká materskej dovolenky v prípade duchovných. Inak sa subsidiárne použije štátna právna úprava v podobe Zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce, konkrétne v § 166 až 169, prípadne ohľadom dĺžky materskej či rodičovskej dovolenky, ako aj výšky dávok sú to zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a zákon č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku.

V prvom rade si treba uvedomiť, že situácia žien ako duchovných v rámci Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku (ECAV) je skutočne špecifická a to nie len zo samotného hľadiska, že ide o ženy v pozícii duchovných, ale najmä z hľadiska charakteru pracovno-právnych vzťahov do ktorých duchovní v ECAV vstupujú. Väčšina slovenskej populácie jednoducho uzatvorí pracovný pomer so svojím zamestnávateľom a do svojho zamestnania denne dochádza. Duchovní však v zásade majú pre výkon svojho špecifického zamestnania, na náklady cirkevného zboru v ktorom pôsobia, zabezpečené aj bývanie. Práve preto sa cirkevný zákon okrem pomerne všeobecného konštatovania nároku na materskú dovolenku a „ďalšiu materskú dovolenku“, zameriava na otázku využívania služobného bytu.

[1] Najviac do 37. týždňa od priznania materského, ak sa súčasne stará o dve a viac detí alebo je osamelý. Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení; 43 týždňov v prípade, že žena porodila zároveň dve a viac detí podľa §166 ods. 1 zákona č. 311/2001 Z.z. Zákonník práce

[2] do šiestich rokov veku dieťaťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom; tri roky od právoplatnosti rozhodnutia súdu o zverení dieťaťa, najdlhšie do jeho šiestich rokov veku. §3 ods.2 zákona č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zatiaľ čo počas čerpania materskej dovolenky je bývanie stále plne hrazené cirkevným zborom v zmysle vokátora, v prípade čerpania „ďalšej materskej dovolenky“ dochádza k zmene. Tu by som rada upozornila na nie úplne vhodné použitie termínu ďalšia materská dovolenka, keďže v zmysle štátnych zákonov po vyčerpaní materskej dovolenky nastupuje žena na rodičovskú dovolenku.[3] Pre väčšiu zrozumiteľnosť budem na odlíšenie týchto dvoch časových úsekov, medzi ktorými sú podstatné rozdiely, používať terminológiu v zmysle štátnej úpravy, teda materská a rodičovská dovolenka.

Rovnako ako je to v prípade štátnej úpravy, aj cirkevný zákon umožňuje duchovnej na jednej strane čerpať rodičovskú dovolenku, no na strane druhej „pracovať“, teda vykonávať úlohy duchovnej v určitom obmedzenom režime, respektíve v rámci jej možností schopností. A tu prichádzame k otázke využívania služobného bytu. Je skutočne logické, že ak žena ostane na rodičovskej dovolenke plne, teda nebude vykonávať žiadne úlohy v cirkevnom zbore, musí si náklady na bývanie hradiť sama, respektíve s manželom. Samozrejme vidíme, že tento problém nevzniká v prípade, že duchovná má za manžela tiež duchovného a sú do zboru ustanovení spoločne. Ak je v duchovenskom stave v ECAV len žena, dostáva sa do spomínanej situácie. Treba však upozorniť, že tu hovoríme o zborovej farárke.

Už tu sa stretávame s prvým problémom, ktorý môže zo zákona vyplynúť. Na jednej strane v §2 ods. 3 CZ nachádzame ustanovenie, podľa ktorého môže žena na rodičovskej dovolenke v určitom rozsahu vykonávať svoje pracovné povinnosti po dohode so zamestnávateľom. Na druhej strane však §6 len stroho ustanovuje, že nástupom na rodičovskú dovolenku „zaniká povinnosť cirkevného zboru poskytovať jej bezodplatný nájom služobného bytu a povinnosť hradiť náklady spojené s užívaním bytu“. Následne paragraf ustanovuje povinnosť farárky navrhnúť zboru zmenu vokátora v zmysle predošlého ustanovenia. Zbor síce nemá povinnosť vokátor zmeniť, ale zaniká jeho povinnosť uhrádzať náklady na bývanie. Ako je toto ustanovenie spojené so spomínaným §2? Nikde v paragrafe 6 sa nehovorí o úprave vzájomných povinností v prípade, že duchovná (zborová farárka) je schopná a chce v nejakej miere vykonávať svoje úlohy v zbore. Zakázané to v zákone síce nie je, no zákon ani neposkytuje takejto úprave právny rámec, a teda akúsi ochranu a ochranu nie len v prípadoch, kedy je možná dohoda so zborom, ale aj v prípadoch, kedy by duchovná bola ochotná v obmedzenom režime plniť svoje úlohy, ale vzájomná dohoda je z nejakého dôvodu problematická.

Dovolím si povedať, že možno by bolo vhodnejšie zmeniť formuláciu paragrafu a zánik povinnosti uhrádzať náklady na bývanie naviazať výlučne na prípad, že duchovná chce plne čerpať rodičovskú dovolenku, teda nemá v úmysle vykonávať akékoľvek svoje úlohy v cirkevnom zbore.

„Ak zborová farárka nastupuje na **rodičovskú dovolenku, avšak bude vykonávať služobné povinnosti v rozsahu dohodnutom so zamestnávateľom, má naďalej nárok na bezodplatný nájom služobného bytu/úhradu časti nájmu služobného bytu a úhradu nákladov spojených s užívaním bytu cirkevným zborom, či iné požitky vyplývajúce z vokátora v rozsahu plnenia služobných povinností**. Ak zborová farárka nastupuje na **rodičovskú dovolenku v plnom rozsahu/počas ktorej nebude vykonávať žiadne služobné povinnosti**, zaniká povinnosť cirkevného zboru poskytovať jej bezodplatný nájom služobného bytu a povinnosť hradiť náklady spojené s užívaním bytu. Zborová farárka je preto povinná navrhnúť cirkevnému zboru zmenu vokátora tak, aby cirkevný zbor mal možnosť požadovať úhradu nákladov za služby spojené s užívaním bytu. Zborový konvent môže súhlasiť so zmenou vokátora. Pri zmene vokátora sa uplatní postup určený osobitným predpisom. **Počas čerpania rodičovskej dovolenky môže dôjsť k zmene v rozsahu výkonu služobných povinností, ktorú je však duchovná povinná oznámiť cirkevnému zboru a zamestnávateľovi najmenej 30 dní pred jej uplatnením.**“

Zaujímavá je situácia v prípade, že na materskú a následne rodičovskú dovolenku nastupuje námesná [4] farárka alebo kaplanka [5]. Rovnako ako v prípade zborovej farárky v prípade materskej dovolenky problém nevzniká, keďže zostáva všetko

[3] Takto to uvádza napríklad aj Zákonník práce v §166 ods. 2

[4] Ústava čl. 45 ods. 2 „Za námesného farára a za administrátora na uprázdnené miesto zborového farára možno vymenovať absolventa evanjelickej bohosloveckej fakulty, ktorý úspešne vykonal farársku skúšku“

[5] Ústava čl. 45 ods. 1 „Za kaplána možno vymenovať absolventa evanjelickej bohosloveckej fakulty, ktorý úspešne vykonal kaplánsku skúšku a bol ordinovaný za kňaza.“

zachované tak ako to bolo pred nástupom na materskú dovolenku. V prípade nástupu na rodičovskú dovolenku však podľa §7 zaniká nájom služobného bytu a vzniká povinnosť vypratať ho. Zaujímavé je to, že ods. na rozdiel od zborovej farárky, v §7 ods. 2 nachádzame ustanovenie, ktoré umožňuje náместnej farárke alebo kaplánke dohodnúť sa na inom režime, a teda, že v byte nielen zostane, ale dokonca je otvorená aj možnosť takého režimu, v ktorom by boli úhrady nákladov spojených s bývaním hradené naďalej cirkevným zborom, čo je uvedené slovami „ak sa s cirkevným zborom nedohodne inak“.

§7 teda výslovne uvádza možnosť dohody odchyľnej od ustanovenia odseku 1, pričom však takáto formulácia úplne chýba v §6, ktorý je venovaný zborovej farárke na rodičovskej dovolenke. V slovnom spojení „zborový konvent môže súhlasiť so zmenou vokrátora“ sa implicitne nachádza možnosť odchyľnej úpravy vzájomných práv a povinností a na túto odchylnú úpravu implicitne odkazuje aj §2 ods.3, avšak vynechanie jednoznačnej formulácie, ktorá by umožnila inú úpravu vzájomných vzťahov vytvára priestor pre dogmatické prijímanie ustanovení zákona priklonenie sa k úplnému zániku povinnosti uhrádzať náklady spojené s bývaním zborovej farárky.

Hoci je úprava v §7 pre náместné farárky a kapláanky o niečo priaznivejšia, dovoľím si namietat' jej štruktúru. Umiestnenie ustanovenia o zániku nájmu a povinnosti vypratať služobný byt hneď do prvého odseku akoby naznačovalo, že to by mal byť v zásade bežný postup a iná úprava vzájomných vzťahov spomenutá v ods. 2 je skôr výnimkou. Jedna vec je realita, a teda koľko duchovných využije možnosť pracovať počas rodičovskej dovolenky, druhá strana mince je však otázka, ako veľmi je prostredie ECAV naklonené možnosti, že by duchovná počas rodičovskej dovolenky vykonávala časť svojich služobných povinností. Preto by som navrhla, aby sa zmenilo poradie odsekov, a teda aby zákon preferoval takú úpravu vzťahov, v rámci ktorej by duchovná v obmedzenej miere vykonávala svoje povinnosti a len v prípade, že chcel využiť rodičovskú dovolenku v plnej miere, pristúpilo sa k úprave v ods. 1 a teda k zániku nájmu a povinnosti vypratať služobný byt, pričom to druhé len ako krajné riešenie.

„(1) Ak príslušný dištriktuálny biskup neuplatní postup podľa § 4 tohto cirkevného zákona a naopak dôjde k uplatneniu postupu podľa §2 ods.3, môže sa kapláanka alebo náместná farárka dohodnúť s príslušným cirkevným zborom na pokračovaní nájmu služobného bytu. V tomto prípade je povinná hradit' príslušnému cirkevnému zboru časť úhrady za nájom služobného bytu a za služby spojené s užívaním služobného bytu vo výške nájmu za užívanie trojizbového bytu v danej lokalite cirkevného zboru, prípadne služobný byt užívat' bezodplatne v závislosti od rozsahu vykonávania služobných povinností. Táto dohoda podlieha schváleniu zborovým konventom.

(2) Ak nedôjde k úprave vzájomných práv a povinností podľa ods. 1, kapláanka alebo náместná farárka nastupuje na rodičovskú dovolenku, dňom nástupu na túto rodičovskú dovolenku zaniká jej nájom služobného bytu, a náместná farárka alebo kapláanka je povinná služobný byt vypratať, ak sa s cirkevným zborom nedohodne inak.“

Takto zmenený zákony by sám predpokladal ako preferované usporiadania vzťahov takým spôsobom, ktorý by zaručoval duchovným možnosť vykonávať služobné povinnosti počas rodičovskej dovolenky v rozsahu, ktorý je pre ne/nich zvládnuteľný a zároveň by poskytoval vyššiu ochranu ich bývaniu, keďže úhrada nákladov spojených s bývaním, prípadne vypratanie bytu by boli spôsoby usporiadania vzťahov ultima ratio. Je samozrejme logické, že nie je možné žiadať cirkevným zbor, aby dlhodobo hradil duchovnej/duchovnému náklady na bývanie v plnej miere, obzvlášť, ak nastupuje na materskú a rodičovskú dovolenku s viacerými deťmi po sebe. Na druhej strane však automatické „odstavenie“ duchovnej, ktorá čerpá rodičovskú dovolenku tiež nie je šťastným riešením, keďže viacero cirkevných zborov je už aj tak dlhodobo bez zborového farára a takýmto spôsobom sa len zvyšuje požiadavka na administrovanie zborov, ktoré by v zásade mohli fungovať so svojou duchovnou/duchovným aspoň v obmedzenom režime, dovoľím si povedať, že minimálne v režime, ktorý by zabezpečoval prípadný administrátor.

Barbara Eisenhardt

KONVENT EVANJELICKÝCH TEOLOGIČIEK

Volám sa Barbara Eisenhardt. Som zborovou farárkou vo oblasti Stuttgartu a pracujem v dedine, ktorá sa volá Hemmingen, kde mám polovičný úväzok. Od jesene 2019 som predsedníčkou vo vedúcom výbore Konventu evanjelických teologičiek vo Württembergu (<https://ket.wir-e.de/aktuelles>). Teším sa, že Vám ho smiem predstaviť.

Evanjelická krajinská cirkev Württemberg spravuje iba malú časť juhozápadnej časti Nemecka. Táto oblasť siaha od Bodensee ku Mainu a od Schwarzwald po Allgäu. Centrum je v Stuttgarte a celá oblasť je trochu väčšia ako polovička spolkovej republiky Baden-Württemberg. V našej krajinskej cirkvi máme vysoko konzervatívne cirkevné oblasti a zbory, ale aj veľmi liberálne. Toto vzájomné spolužitie, a niekedy aj život jeden proti druhému, silno pôsobilo na vývoj ordinácie žien a aj prácu Konventu evanjelických teologičiek.

Keď v 20. tých rokoch 20. storočia Konvent (KET) vznikal, v cirkvi už existovalo povolenie k teologickému štúdiu pre ženy, ale ich pracovné vyhliadky boli veľmi slabé. Až do obdobia po druhej svetovej vojne bola situácia žien veľmi náročná. Po absolvovaní štúdia mohli často iba učiť náboženstvo, alebo sa mohli stať pomocníčkami farárov. Aj v období vojny, keď mnoho zborov nemalo farára, bolo väčšine vedenia cirkvi jasné, že kazateľská služba žien mužom v cirkvi je iba výnimkou. Prístup k prisluhovaniu sviatostí nesmeli mať vôbec. Realita bola na niektorých miestach samozrejme celkom iná, pretože deti museli byť pokrstené a mŕtvi museli byť pochovávaní.

Po vojne sa situácia vrátila do pôvodných koľají a to malo pre ženy veľmi horkú príchuť. Z roku 1947 existuje zoznam Konventu evanjelických teologičiek, ktorý vyzerá takto: 15 vikáriek (t.j. vyslané s požehnaním, ale neordinované pomocníčky farárov), 14 žien na farách, jedna vydatá za lekára a jedna tzv. „sestra“ (zborové sestry často preberali diakonickú prácu). V roku 1948 bola úloha teologičiek po prvýkrát oficiálne riešená. Poriadok pre teologičky z roku 1948 síce predpokladá zamestnanie teologičiek, ale naďalej zostávali iba v pozícii vikáriek. Udeľovanie sviatostí, vedenie cirkevných zborov a kazateľská služba mužom v cirkvi zostala pre ne naďalej zakázaná. Argumentovalo sa takto: *„ženy majú mnoho darov, ktoré majú byť používané, ale služba mužom (tým sa myslí bohoslužba; resp. že žena nemôže mužom vykladať Písmo alebo prisluhovať sviatostí) medzi ne rozhodne nepatrí“*.

V 60. tých rokoch prevzala vedenie Konventu ev. teologičiek Lenore Volz. Rovnosť medzi mužmi a ženami zdôvodňovala exegeticky a systematicko-teologicky a presvedčila mnoho ľudí v cirkevných zboroch. Do toho v rokoch 1965/66 vytvoril Konvent ev. teologičiek pre svoje členky dotazník o ich práci, na ktorý odpovedalo 38 zo 40 členiek. Z dotazníka vyšlo: Každá žena vytvára svoju vlastnú pracovnú náplň. „Úrad“ teologičky neexistuje. V roku 1967 sa ukázal priaznivý čas na zmenu. Teologická práca sa oplatila. A tak sa stalo, že Synoda po prednáške jedného tübingského profesora schválila, že ženám má byť rovnocenne ako mužom umožnený vstup do farárskej služby. Ale nestalo sa to bez odporu a iba s relatívne malou väčšinou. Presadenie tohto rozhodnutia do praxe nasledovalo ďalší rok. V roku 1968 bolo v Konvente ev. teologičiek zapojených už 72 teologičiek. Z toho 47 v službe, 3 v dôchodku. Dvadsaťdva ich bolo kvôli vydaju vyradených zo služby.

Zároveň sa však po úspechu vnútro-cirkevného zrovnoprávnenia faráriek a farárov objavila aj diskusia, či by nebolo vhodné Konvent ev. teologičiek rozpustiť. Cieľ sa predsa podarilo dosiahnuť. Avšak, aj keď toho bolo dosiahnuté veľa, predsa konštatujeme, že realita je pre ženy vo farárskom povolani ešte stále iná, ako je realita pre mužov.

V súčasnosti je pre našu generáciu v cirkevnej práci samozrejmosťou, že aj ženy môžu konať duchovnú službu. Ženy tvoria približne jednu tretinu z duchovných spolupracovníkov cirkvi. A krivka je stúpajúca. Nie každá žena v službe sa automaticky stane členkou Konventu teologičiek. Predsa však každú ženu v službe pozývame dvakrát do roka na naše stretnutia. Ony sú cieľom našej práce. Pri týchto stretnutiach ide o diskusiu, zosieťovanie a o zvyšovanie kvalifikácie a vzdelávanie. Pozývame referentky ku rôznym témam a diskutujeme o aktuálnych teologických, cirkevných alebo spoločenských témach.

Počas poslednej jesene (ide o rok 2020) sme pozvali feministickú teologičku s prednáškou na tému „Hlad v Biblii“. Na jar sme zorganizovali online Konvent, kde sme diskutovali na tému „Equal Care“. Podnetom pre takúto tému je iniciatíva, ktorá má za cieľ odstraňovať rodovo nespravodlivé rozdelenie práce a zároveň spoločenské ocenenie starostlivosti. Na jeseň (2021) sa budeme zaoberať témou „Kultúra spomínania“: Ako si ako cirkev pripomíname vojny posledného storočia a ako sa vysporiadavame s rasizmom a nacionalizmom v našej spoločnosti?“

Práve téma „equal care“ vznikla zo vzájomných rozhovorov, ktoré sme viedli s kolegyňami. Zladenie požiadaviek povolania a rodiny vo farárskom povolaní je momentálne jedna z dôležitých úloh. Nejedná sa pritom iba o deti. Omnoho viac ide o starostlivosť členov rodín so zdravotnými problémami, alebo vo vyššom veku, ktorí potrebujú stálu starostlivosť a nie je možné nechávať ich samých.

Je nám tiež jasné, že túto otázku je možné vyriešiť len vtedy, ak už nejde o čisto ženskú záležitosť. Až keď sa muži venujú opatrovateľskej práci (starostlivosť o rodičov, alebo deti) tak prirodzene ako ženy, stáva sa to pre komunity samozrejmosťou. Potom sa už neobjavujú žiadne podnety prečo chcieť radšej farára ako farárku – a to ešte takú, ktorá by mohla mať „znova“ dieťa.

Súčasne sa otvára otázka, ako podporovať ženy, aby mali rovnaké kariérne šance ako muži. Práve preto, že mnoho žien je kvôli rodine mimo služby, alebo dlhší čas pracujú iba na skrátenej úväzok, je potrebné premýšľať o tom, aké predpoklady je potrebné splniť pre získanie miesta dekanke (seniorky) a či je možné takéto vedúce miesta vložiť do systému. V niektorých krajinských cirkvách je to už možné.

V niektorých oblastiach zisťujeme, že je čoraz ťažšie získať farárky pre určité dôležité úrady. V roku 2019 bol volený nový cirkevný parlament (členovia synody), v ktorom jednu tretinu tvoria teológovia a teologičky a dve tretiny laici. V skupine laikov síce počet žien silno vzrástol, avšak na voľné miesta pre teológov na synodu sa prihlásili iba dve ženy. Pre ženy je totiž náročné vstúpiť do verejných funkcií z viacerých dôvodov. Jedným z nich je skutočnosť, že v cirkvi (EKW) platí zákon, ktorý **bol vytvorený pred cca 20 rokmi, keď bol prebytok farárov a ktorý** stanovuje, že manželský pár môže v cirkevnom zbore dostať iba jedno spoločné pracovné miesto. Takéto pracovné podmienky sú pre ženy zvlášť nevýhodné v ich pracovnej biografii a pre ich finančné zabezpečenie. Ďalšou témou, ktorá citlivá a problematická je aj téma homosexuality a jej riešenia. Konferencia evanjelických teologičiek sa aj tu snaží porozumieť vzniknutým problémom a u nás sa pokúšame byť podporou pre kolegyne, ktoré žijú v lesbických vzťahoch. (Pozn.: redak. časopisu *Melanchton* nesúhlasí s podporou lesbických vzťahov.)

Pre odborné spracovanie a prezentáciu týchto rôznych tém sa snažíme ako teologičky byť v kontakte a v otvorenej diskusii. A preto chceme, aby každý dekanát vysielal svoju zástupkyňu na stretnutia Konventu. Stretnutie býva organizované tak, že v doobednom čase si vypočujeme prednášky a získame podnety o ktorých poobede debatujeme. Dlhodobým cieľom je, aby sa farárky a teologičky stretávali aj na úrovni dekanátov /senirátov. Keďže je to dobrovoľná aktivita, realita je veľmi rôznorodá. V ideálnom prípade organizuje zástupkyňa z Konventu takéto stretnutia medzi kolegyňami, ale veľmi to závisí od kolegov a kolegyň v konkrétnom dekanáte. V niektorých dekanátoch dominujú muži a v službe tam je viac mužov ako žien. Okrem toho, veľa možností bolo sťažených pre pandemické opatrenia. V zásade ale pre dobré fungovanie potrebujeme, aby sme v každom dekanáte mali multiplikátorky (zástupkyne, resp. koordinátorky aktivít) ako „uši a oči“ na základnej úrovni.

Okrem toho sme prepojené s ďalšími skupinami v cirkvi. Poslednú jeseň sme sa stretli so ženami vo vedúcich pozíciách v našej krajine a spolupracujeme aj so zástupcami farárov a fariérok. Dôležitými partnermi našej práce je aj Kancelária pre rovnosť šancí (<https://www.buero-fuer-chancengleichheit.elk-wue.de>) a organizácia Evanjelické ženy vo Württembergu (EFW; <https://www.frauen-efw.de/>). Zvlášť dôležitá bola táto spolupráca v roku 2018 pri organizácii slávnosti „50-teho výročia ordinácie žien“, kde sme zorganizovali slávnostnú bohoslužbu spolu s prijímaním Večere Pánovej. Mimoriadny dojem spôsobili – zvlášť pre ženy v mojej generácii – svedectvá starších kolegýň a potom spoločná fotka, kde sme sa všetky odfotili v luterákoch. O právo smieť nosiť tento odev zápasil Konvent evanjelických teologičiek v našej krajine počas druhej svetovej vojny a ešte aj dlho po nej. Aj vedenie cirkvi sa pridalo k tejto našej slávnosti a na pozadí celého tohto príbehu som šťastná, že tému ordinácie žien vedenie našej cirkvi viac nerieši. A hoci sú teologičky a farárky medzičasom už aj vo Württembergu na mnohých miestach samozrejmosťou, ešte vždy existujú dekanáty, kde sú ženy vo veľkej menšine, vzbudzujú svojou službou pozornosť a do určitej miery to majú medzi kolegami ťažšie. A ešte stále sú miesta a kancle, na ktorých žena ešte nikdy neslúžila a nezvestovala Božie Slovo. A občas sa objavia muži, ktorí sa rozhodnú opustiť cirkev, keď by sa malo stať, že by im v cirkevnom zbore slúžili ženy.

Dnes môžeme konštatovať, že aj päťdesiat rokov po zavedení ordinácie žien vo Württembergu má existencia Konventu evanjelických teologičiek zmysel a význam, pretože podmienky pre službu žien – a tak aj ich skúsenosti a práca – sú iné ako to majú muži.

FOTO: https://www.theologinnenkonvent.de/tagung_last.php